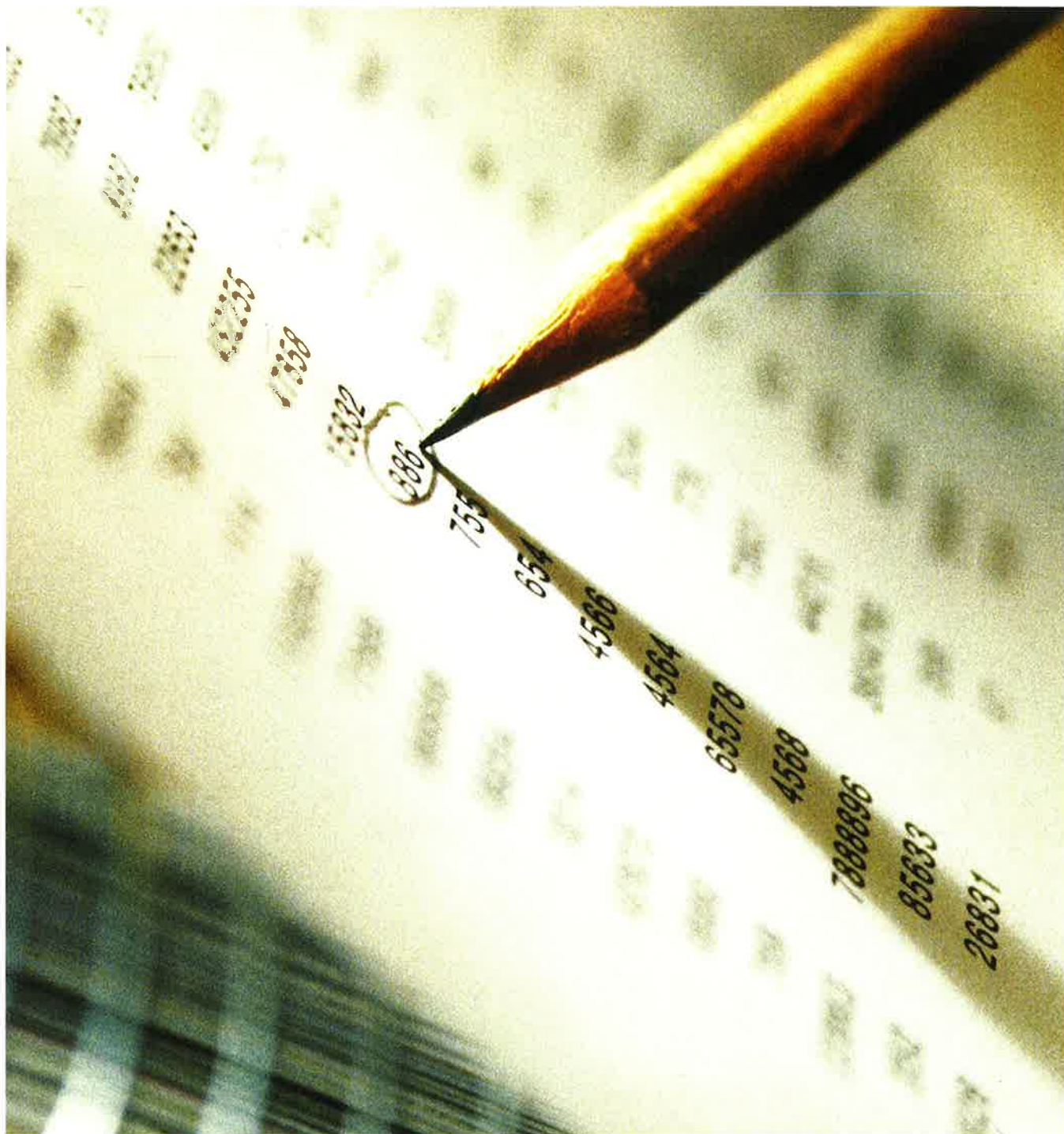

Pohjois-Savon Osuuspankin
TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2016

SISÄLLYSLUETTELO

sivu

1-23 Toimintakertomus

24-25 Osuuspankin tuloslaskelma ja tase

26-27 Rahoituslaskelma

**Osuuspankin tuloslaskelman ja taseen liitteenä
annettavat tiedot**

28-39 Osuuspankin tilinpäätöksen merkittävimmät laatimisperiaatteet

40-60 Liitetiedot

**61-69 Luettelo kirjanpitokirjoista, tositteiden lajeista sekä selvitys
niiden säilytystavoista**

70 Hallituksen allekirjoitus

70 Hallintoneuvoston lausunto

70 Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

Pankin liiketoiminnan laajuus oli vuoden 2016 lopussa 4,5 miljardia euroa ja liiketoiminnan kasvu 7,0 prosenttia. Pohjois-Savon Osuuspankin korkokate ja palkkiotuotot kasvoivat, mutta pankin liikevoitto oli pienempi kuin edellisvuonna. Tilikaudella kirjattiin lähes saman verran kuin vertailukaudella arvonalentumistappioita luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisten määrä suhteutettuna luotto- ja takauksentaan pysyi alhaisella tasolla. Luotto- ja talletuskanta kasvoivat. CET 1 vakavaraisuussuhde oli edellisvuotta parempi.

Pohjois-Savon Osuuspankki ei laadi konsernitilinpäätöstä, joten toimintakertomuksessa esitetyt tiedot koskevat vain osuuspankkia.

Avainlukuja

Avainlukuja			
	2016	2015	Muutos
Liikevoitto, 1000 euroa	21 044	31 155	-32,5 %
Kulujen suhde tuottoihin, %	55,1	45	10,1 %-yks.
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,3	8,8	-3,5 %-yks.
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	47,95	45,78	2,2 %-yks.
Henkilöstö keskimäärin	204	232	- 28
Jäsenet	65 758	61 538	4 220

OP Ryhmä

Pohjois-Savon Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki kuuluu OP Ryhmään, joka on johtava suomalainen finanssiryhmä. Se koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaavat OP Osuuskunta sekä sen tytäryhtiöt OP-Palvelut Oy ja OP-Prosessipalvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Osuuspankki on OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat yhteenliittymän, josta säädetään laissa talletuspankkien yhteenliittymästä. Lakien mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu jatkui vuonna 2016 pitkäaikaista keskiarvoa hitaampana. Vuoden aikana luottamus talouteen horjui erityisesti Britannian EU-jäsenyydestä järjestämän kansanäänestyksen vuoksi. Talouskehitys ja luottamus kohenivat kuitenkin jälleen vuoden lopulla.

Euroalueen inflaatio jäi etenkin alkuvuonna vähäiseksi. Euroopan keskuspankki (EKP) laski maaliskuussa ohjauskorkonsa nolnaan ja talletuskorkonsa -0,4 prosenttiin. Lisäksi EKP laajensi arvopapereiden osto-ohjelmaansa. Euribor-korot laskivat edelleen hieman EKP:n toimien seurauksena. Pitkät korot nousivat vuoden lopulla, mutta jäivät vuoden alkua matalammalle.

Suomen talous alkoi vähitellen elpyä. Rakentaminen kasvoi vahvasti, ja kulutus hyvää vauhtia. Viennin kehitys oli edelleen vaisua. Työttömyys kääntyi laskuun, ja kotitalouksien luottamus vahvistui selvästi vuoden lopulla. Kuluttajahintojen nousu jäi vähäiseksi. Asuntomarkkinat piristyivät, ja asuntojen hinnat nousivat maltillisesti.

Kotitalousluottokanta jatkoi viime vuonna vajaan kolmen prosentin kasvuaan. Yritys- ja asuntoyhteisöluottokannan kasvu hidastui alle viiteen prosenttiin. Luottojen kysynnän odotetaan vilkastuvan alkuvuonna. Talletuskannan kasvu hidastui julkisyhteisö- ja yritystalletusten heikomman kehityksen seurauksena. Rahasto- ja vakuutussäästöt nousivat viime vuonna selvästi nettomerkintöjen lisääntymisen sekä hyvän markkinakehityksen ansiosta.

Mobiilipalveluiden käyttö ja kysyntä jatkavat kasvuaan Pohjois-Savon Osuuspankissa. Konttorikanavan merkitys vähenee rutiinipalveluiden siirtyessä digikanavaan ja verkkoneuvotteluiden määrän lisääntyessä asiantuntijapalveluissa. Palveluiden saatavuuden odotus kasvaa muun yhteiskunnan tavoin 24/7-suuntaan, missä kehityksessä olemme mm. viikonloppuaukiolon osalta pääkilpailijoita jäljessä.

Pohjois-Savossa ihmisten ja palveluiden keskittyminen maakuntakeskukseen jatkuu. Kuopion alue jatkaa kasvuaan, lisälmen ja Varkauden alueet sekä maakunnan reuna-alueilla negatiivinen väestökehitys jatkuu. Kehityksellä on vaikutuksensa mm. pankki-, vakuutus- ja kiinteistönvälityspalveluiden kysyntään, resurssitarpeisiin ja vakuuskohteiden arvonkehitykseen.

OPn laaja asiakaskunta, palvelutarpeet ja osittain myös perinteet luovat odotuksen kilpailijoita laajemmasta konttoriverkostosta myös tulevaisuudessa. Asiakkaalla on mahdollisuus ja oikeus valita itselleen sopiva asiointikanava. Digitalisaation avulla voidaan tehostaa toimintaa, parantaa henkilökohtaista palvelua ja asiakaskokemusta sekä säilyttää hintakilpailukyky. Näin voidaan toteuttaa asiakas ensin -tavoitetta.

Pohjois-Savon väestö väheni vuoden 2016 aikana -420, kun vuosi sitten menetys oli -295. Kahden kuluneen vuoden aikana maakunta on jäänyt Tilastokeskuksen ennusteesta jälkeen 750 henkeä. Muuttoliike maan sisällä oli tappiolla -142 henkeä, vuotta aikaisemmin muuttoliike oli tasapainossa. Sen sijaan siirtolaisten muuttovoitto kasvoi 441:een edellisen vuoden 283:stä. Näin koko muuttoliike oli Pohjois-Savossa plussalla 299 henkeä.

Pohjois-Savon liiton joulukuun 2016 tilastojen mukaan Kuopion väestömäärä kasvoi viime vuonna 863 (vuosi sitten 852) ja muilla maakunnan paikkakunnilla väestömäärä väheni. Maan sisäinen muuttovoitto 551 on Kuopiossa edellisen vuoden 608:a heikompi. Muuttotappio on vähentynyt Varkauden seudulla ja Ylä-Savossa pysynyt samalla tasolla sekä lisääntynyt Koillis-Savossa. Itä-Suomessa Pohjois-Savon väestökehitys oli paras ollen -420, Kainuun -534, Pohjois-Karjalan -631 ja Etelä-Savon -1377. Koko maassa Pohjois-Savo on väestökehityksessä 7. parhaiten pärjännyt maakunta.

Työttömien työnhakijoiden määrä väheni kaikissa muissa Pohjois-Savon kunnissa, paitsi Rautavaaralla, missä työttömien määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Työttömien määrä väheni eniten Pielavedellä (19%) ja Rautalammilla (17%). Pohjois-Savon ELY-Keskuksen Työllisyyskatsauksen 12/2016 mukaan korkeimmat työttömien osuudet työvoimasta olivat Rautavaaralla (18,1 %) ja Varkaudessa (17,8 %). Matalimmat työttömien osuudet työvoimasta olivat Siilinjärvellä (10 %) ja Keiteleellä (10,9 %). Kuopion työttömien osuus työvoimasta oli 13,8 % ja lisälmen 14,6 %.

Olenaiset tapahtumat tilikaudella

Pohjois-Savon Osuuspankki myi Tuotto-osuuksia vuoden aikana 8 608 tuhannella eurolla (39 230). Tuotto-osuus on asiakasomistajan vapaaehtoinen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. Tuotto-osuudet voidaan lukea pankin ydinvakavaraisuuteen. Tuotto-osuuden tuottotavoite vuodelle 2016 oli 3,25 prosenttia. OP Ryhmän hallintoneuvosto on vahvistanut myös vuodelle 2017 tuottotavoitteeksi 3,25 prosenttia. Osuuspankki on sijoittanut osan Tuotto-osuuksista saamastaan pääomasta OP Osuuskunnan osuuspääomaan.

Joulukuussa osuuspankki sai OP Ryhmän sisäiseltä vakuutusyhtiöltä Ovy Vakuutus Oy:ltä 2 121 tuhatta euroa lisäosinkoa.

Pohjois-Savon Osuuspankin ja Kiinteistö Oy lisälmen Savonkatu 19:n hallitukset olivat hyväksyneet 29.9.2015 sulautumissuunnitelman, jonka mukaisesti Kiinteistö Oy lisälmen Savonkatu 19:n oli tarkoitus sulautua Pohjois-Savon Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin Kaupparekisteriin sulautumissuunnitelman mukaisesti 29.2.2016.

Pohjois-Savon Osuuspankin ja Varkauden Kauppakatu 33 Oy:n hallitukset hyväksyivät 23.3.2016 sulautumissuunnitelman, jonka mukaisesti Varkauden Kauppakatu 33 Oy sulautui Pohjois-Savon Osuuspankkiin. Sulautumisen täytäntöönpano rekisteröitiin Kaupparekisteriin 31.8.2016.

Pohjois-Savon Osuuspankillä ei ollut muita olennaisia tapahtumia tilikaudella.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Tilikauden päättymisen jälkeen 9.1.2017 Pohjois-Savon Osuuspankki ilmoitti suunnittelevansa toimintojensa uudelleenjärjestelyä. Suunnitelmien tavoitteena on varmistaa pankin kilpailukyky muuttuvassa toimintaympäristössä. Tämän vuoksi Pohjois-Savon Osuuspankki aloitti 11.1.2017 yhteistoimintaneuvottelut, jotka koskevat 150 henkilöä.

Suunnitelmien mukaan pankin asiantuntijapalveluita järjestettäisiin uudelleen asiakaskokemuksen ja pankin palvelukyvyyn varmistamiseksi ja kehittämiseksi. Pankki suunnittelee konttoriverkoston uudistamista ja palveluaikojen määrittelemistä uudelleen, jotta ne vastaisivat paremmin asiakaskysyntää. Pankin konttoreista Karttula yhdistettäisiin Kuopion konttoriin ja Kaavi yhdistettäisiin Nilsiän konttoriin. Juankosken ja Varpaisjärven konttorit palvelisivat jatkossa 2-3 päivänä viikossa.

Tällä hetkellä Pohjois-Savon Osuuspankki tarjoaa asiantuntijapalveluita ajanvarauksella konttorissa ja verkkoneuvottelussa arkisin klo 8-20. Suunnitelmien mukaan pankin asiantuntijapalveluiden saatavuusaikoja laajennettaisiin edelleen asiakaskysyntää vastaavaksi lisäten saatavuusaikoja erityisesti aamuisin ja iltaisin. Kassapalveluiden aukioloaikoja supistettaisiin niin, että kaikkien konttoreiden kassapalvelut olisivat jatkossa auki klo 9.30-12.30. OPn verkko- ja puhelinkanavassa asiakkaat saavat edelleen henkilökohtaista palvelua arkisin klo 8-22.

Suunniteltujen toimenpiteiden toteuttaminen voi johtaa enimmillään 13 henkilön irtisanomiseen toiminnan uudelleenjärjestelyyn liittyvistä syistä. YT-neuvottelut kestävät vähintään kuusi viikkoa ja ne päättyvät aikaisintaan 22.2.2017.

Pohjois-Savon Osuuspankillä ei ole ollut muita olennaisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

Osuuspankin tulos

Liikevoittoon vaikuttaneiden keskeisimpien tuotto- ja kuluerien kehitys kolmelta viimeiseltä vuodelta sekä vuoden 2016 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Tulosanalyysi				
1000 euroa				
Tuotot	2016	2015	Muutos, %	2014
Korkokate	27 877	27 283	2,2	26 175
Muut tuotot				
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	10 453	15 838	-34	5 140
Palkkiotuotot, netto	15 219	14 440	5,4	13 758
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-860	-1 788	-51,9	-3 167
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	1 443	6 206	-76,7	20 675
Suojauslaskennan nettotulos	-	-		-
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	-1 979	-966	105	-455
Liiketoiminnan muut tuotot	1 213	1 007	20,5	739
Yhteensä	25 488	34 738	-26,6	36 689
Tuotot yhteensä	53 365	62 021	-14	62 864
Kulut				

Henkilöstökulut	10 928	12 631	-13,5	13 930
Muut hallintokulut	11 666	9 912	17,7	9 199
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	3 059	1 445	111,7	1 449
Liiketoiminnan muut kulut	3 772	3 942	-4,3	7 571
Kulut yhteensä	29 425	27 930	5,4	32 149
Arvonalentumiset luotoista ja muista sitoumuksista	2 896	2 937	-1,4	7 122
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	-	-		-
Liikevoitto (-tappio)	21 044	31 155	-32,5	23 593

Liikevoitto aleni vertailukaudesta. Liikevoiton aleneminen johtui vertailukautta pienemmistä oman pääoman ehtoisten sijoitusten tuotoista sekä myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotoista. Vertailukaudella tuottoja oman pääoman ehtoista sijoituksista kasvatti OVY Vakuutus Oy:ltä saatu lisäosinko. OVY Vakuutus Oy maksoi lisäosinkoja vertailukaudella enemmän kuin vuonna 2016. Vertailukaudella myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoja kasvatti OP-Henkivakuutus Oy:n ja OP Korttiyhtiö Oy:n osakkeiden myynti OP Osuuskunnalle.

Korkokate kasvoi luottokannan kasvun sekä talletusvarainhankinnan kustannusten laskun ansiosta. Henkilöstökulut supistuivat toiminnan tehostamisesta johtuen. Muut hallintokulut kasvoivat OP Ryhmän keskitettyjen palveluiden käytön kasvun ja OP Ryhmän kehittämiskulujen johdosta. Arvonalentumiset saamisista olivat vertailukauden tasolla ja suhteutettuna luotto- ja takauksistaan edelleen matalalla tasolla. Arvonalentumisten kasvu rasitti edelleen sijoituskiinteistöjen nettotuottoja.

Osuuspankin palkkiotuotot kasvoivat vertailuvuodesta. Palkkiot luotonannosta ja vakuutusten välityksestä kasvoivat. Muut palkkiotuotot kasvoivat marketa-tuotteiden välityspalkkioiden johdosta. Sen sijaan arvopapereiden välitys- ja omaisuudenhoitopalkkioita kertyi edellisvuotta vähemmän. Palkkiotuottoihin sisältyy vähennyksenä omistajajäsenille myönnetty OP-bonukset.

Palkkiotuottoja kertyi seuraavasti:

Palkkiotuotot			
1000 euroa	2016	2015	Muutos, %
Talletuksista	184	205	-10,2
Luotonannosta	5 980	5 657	5,7
Maksuliikkeestä	6 090	6 266	-2,8
Arvopapereiden välityksestä ja liikkeeseen laskusta	1 090	1 194	-8,8
Omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	2 061	2 292	-10,1
Takauksista	243	262	-7,4
Vakuutusten välityksestä	5 446	4 976	9,4
Muut	2 652	1 916	38,4
Yhteensä	23 746	22 769	4,3
OP-bonukset	-6 066	-5 988	1,3
Palkkiotuotot yhteensä	17 680	16 781	5,4
Palkkiokulut	2 461	2 341	5,1
Palkkiotuotot, netto	15 219	14 440	5,4

Luottojen nettomääräiset arvonalentumistappiot olivat edellisvuoden tasolla. Luotoista ja takauksistaan kirjattiin arvonalentumistappioita seuraavasti:

Luottojen ja takauksaamisten arvonalentumistappiot			
1000 euroa	2016	2015	Muutos, %
Arvonalentumisten bruttomäärä	5 532	5 198	6,4
Vähennykset	-2 636	-2 261	16,6
Arvonalentumisten nettomäärä	2 896	2 937	-1,4
Arvonalentumiset luotto- ja takauksista %	0,18	0,19	-0,01%-yks.

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys kolmelta vuodelta ja vuoden 2016 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä				
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015	Muutos, %	31.12.2014
Tase	2 324 415	2 133 696	8,9	2 061 434
Luotot	1 653 994	1 562 982	5,8	1 589 024
Saamistodistukset	36 898	42 340	-12,9	63 268
Osakkeet ja osuudet	235 081	236 832	-0,7	184 425
Talletukset	1 722 346	1 583 538	8,8	1 632 225
Oma pääoma	318 199	309 332	2,9	246 635
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	114 209	105 530	8,2	98 519

Tase kasvoi lähes 9 prosenttia pankin liiketoiminnan kasvun ollessa vertailukautta selvästi suurempi. Luottokysyntä jatkoi kasvu-uralla ja talletuskasvu oli erityisen vahva. Saamistodistusten määrän lasku johtui maksuvalmiuslijäämäsjoiitusten erääntymisestä.

Antolainauksen kehitys

Uusia luottoja myönnettiin vuoden aikana 482 052 tuhatta euroa eli 103 872 tuhatta euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Luottokanta yhteensä vuoden lopussa oli 1 658 775 tuhatta euroa (1 566 006). Luottokannan kasvu tasaantui ja asuntoluottojen kasvuvauhti hidastui viime vuodesta. Osuuspankki välittää asiakkaille myös OP Ryhmän kiinnitysluottopankin, OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (OPA) myöntämiä asuntoluottoja. OP Ryhmän strategian mukaisesti osuuspankki siirsi myöntämiään asuntoluottoja OP:lle tilikauden aikana 68 956 tuhatta euroa.

Ongelmasaamiset tilikauden aikana kehittyivät seuraavasti:

Ongelmasaamiset			
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015	Muutos, %
Järjestämättömät saamiset	28 925	30 769	-6,0
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset	9 505	12 346	-23,0
Järjestämättömät lainanhoitojoustosaamiset	11 998	11 582	3,6
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset	7 423	6 841	8,5
Terveet lainanhoitojoustosaamiset	41 214	21 219	94,2
Ongelmasaamiset yhteensä	70 139	51 988	34,9

Taukukossa esitetyt järjestämättömät saamiset sisältävät saamiskohtaiset arvonalentumiset. Yli 90 pv erääntyneenä saamisena esitetään jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Lainahoitojoustosaamisena esitetään saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyystä johtuen. Lainanhoitojoustosaamisten määrään on vaikuttanut Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) tarkentunut ohjeistus. Todennäköisesti maksamatta jäävinä saamisina esitetään heikompien luottoluokkien omaavat saamiset.

Kiinteistöomistukset

Osuuspankin kiinteistöomistukset muodostuvat omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja sijoituskiinteistöistä.

Kiinteistöomistukset		
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	11 450	13 911
Prosenttia taseesta	0,5	0,7
Sijoituskiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	6 239	9 145
Prosenttia taseesta	0,3	0,4
Käypä arvo	8 391	10 755
Nettotuotto, %	3,9	4,1
Kiinteistöihin sitoutunut pääoma yhteensä	17 718	23 086
Prosenttia taseesta	0,8	1,1

Kiinteistöyhteisöjen sitoutunut pääoma muodostuu osakehuoneiston kirjanpitoarvosta ja osakehuoneistoon kohdistuvasta lainaosuudesta.

Lisäksi pankilla on sijoituksia kiinteistösijoitusyhtiöissä, joihin sitoutunut pääoma on 29 tuhatta euroa (29). Kaikkien kiinteistösijoitusten osuus on 0,8 prosenttia taseesta (1,1).

Omassa käytössä olevat kiinteistöt

Omassa käytössä olevia kiinteistöjä on taseessa 11 462 tuhatta euroa, josta kirjattiin arvonalennuksia tilikauden aikana 2 165 tuhatta euroa. Arvonkorotuksia oli tilikauden lopussa 161 tuhatta euroa.

Tilikauden aikana myytiin omassa käytössä oleva kiinteistö kirjanpitoarvoltaan 15 tuhatta euroa.

Sijoituskiinteistöt

Pankki on sijoittanut kiinteistösijoitusyhtiöiden osakkeisiin 29 tuhatta euroa. Näille yhtiöille pankki on myöntänyt luottoja 29 tuhatta euroa.

Sijoituskiinteistöistä kirjattiin arvonalennuksia tilikauden 1 631 tuhatta euroa. Sijoituskiinteistöihin sisältyi tilikauden päättyessä arvonkorotuksia 157 tuhatta euroa. Arvonkorotuksia peruutettiin tilikauden aikana 76 tuhatta euroa.

Tilikauden aikana myytiin sijoituskiinteistöjä kirjanpitoarvoltaan 1 153 tuhatta euroa.

Muun sijoitustoiminnan kehitys

Saamiset luottolaitoksilta, joista valtaosan muodostavat saamiset OP Yrityspankki Oyj:ltä, olivat 357 987 tuhatta euroa (246 634). Lisäksi osuuspankilla on sijoituksia OP Osuuskunnan liikkeeseen laskemaan joukkovelkakirjalainaan yhteensä 16 000 tuhatta euroa (16 000). Sijoitus sisältyy tase-erään saamiset yleisöltä.

Vuoden lopussa osuuspankilla oli sijoituksia keskusyhteisön osuuspääomaan yhteensä 233 042 tuhatta euroa (226 001).

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleisön talletusten ja muiden velkojen kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muut velat muodostuvat markkinarahaveloista ja valtion varoista välitetyistä lainoista.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille			
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015	Muutos, %
Talletukset			
Maksuliiketil	1 017 056	866 805	17,3
Säästämistilit	164 900	148 060	11,4

Sijoittamistilit	530 922	561 873	-5,5
Valuuttatalletukset	9 471	6 793	39,4
Yhteensä	1 722 346	1 583 538	8,8
Muut velat	1 043	1 622	-35,7
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	1 723 389	1 585 160	8,7

Muun vieraan pääoman ja sitoumusten kehitys

Velat luottolaitoksille, jotka muodostuvat veloista OP Yrityspankki Oyj:lle ja ns. väliluotosta OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle, kasvoivat 210 189 tuhanteen euroon (167 045).

Muut vieraan pääoman erät muodostuvat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtävistä eristä.

Oma pääoma ja varaukset

Pohjois-Savon Osuuspankin koko oman pääoman määrä kasvoi 2,9 prosenttia 318 199 tuhanteen euroon (309 332).

Osuuspääoma

Osuuspääoma laski 0,1 prosenttia 114 300 tuhanteen euroon (115 504). Omistajajäsenillä oli vuoden lopussa sijoituksia jäsenosuuksiin 6 828 tuhatta euroa (6 402), lisäosuuksiin 0 tuhatta euroa (3 630) ja Tuotto-osuuksiin 107 473 tuhatta euroa (105 472). Tuotto-osuuksien liikkeeseen laskuista uusien merkintöjen osuus oli 8 608 tuhatta euroa ja irtisanottujen osuus 13 123 tuhatta euroa. Vanhoja lisäosuuksia muunnettiin Tuotto-osuuksiksi 425 tuhatta euroa. Irtisanotut lisäosuudet 3 206 tuhatta euroa (981) esitetään taseessa velkana.

Osuuspankki maksoi Tuotto-osuuksille ja lisäosuuksille vuodelta 2015 korkoa 3,25 prosenttia eli yhteensä 2 875 tuhatta euroa. Osuuspankin edustajiston kokouksessa on päätetty lisäosuuksien määrän vähentämisestä palautusta vastaan. Lisäosuudet palautetaan asiakkaille heinäkuussa 2017.

Osuuspankilla voi osuuskuntalain ja osuuspankin sääntöjensä mukaan olla jäsenen oikeudet tuottavia jäsenosuuksia ja vapaaehtoisina osuuksina Tuotto-osuuksia sekä lisäosuuksia. Osuuspankin osuuspääomassa on jäsenosuuksia 68 277 kpl. Jokaisella jäsenellä on velvollisuus ottaa yksi osuuspankin jäsenosuuksia ja maksaa siitä merkintähintana 100 euron suuruinen jäsenosuusmaksu. Tuotto-osuuksia on osuuspankin osuuspääomassa 1 074 726 kpl. Tuotto-osuuksia voivat merkitä vain osuuspankin jäsenet ja niiden antamisesta päättää osuuspankin hallitus. Tuotto-osuuden nimellisarvo ja siitä osuuspankille merkintähintana maksettava tuotto-osuusmaksu on 100 euroa. Jäsenosuudet ja Tuotto-osuudet ovat osuuspankin purkautuessa huomonnalla etusijalla kuin lisäosuudet. Lisäosuuksia koskevat määräykset sisältyvät nykyistä edeltävän osuuskuntalain (1488/2001) 11 lukuun sekä soveltuvien osin voimassa olevaan osuuskuntalakiin. Osuuspankki ei voi enää antaa uusia lisäosuuksia.

Osuusmaksut, tuotto-osuusmaksut ja lisäosuusmaksut palautetaan osuuspankin sääntöjen, osuuskuntalain ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain mukaisesti ja sanotuissa laeissa mainituin edellytyksin jäsenyyden päätyttyä tai irtisanottaessa lisäosuus tai Tuotto-osuus. Jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai Tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden.

Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen ja tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Osuuspankki voi myöhemmin päättää edellä mainitun kiellon kumoamisesta. Palauttamista koskevasta kiellosta ja sen kumoamisesta päättää tarvittaessa pankin hallitus. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista

omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankki on päättänyt lisäosuuksien määrän vähentämisestä palautusta vastaan. Kaikki lisäosuudet palautetaan omistaja-asiakkaille normaalin irtisanomisajan puitteissa heinäkuussa 2017. Jos irtisanottua lisäosuusosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista.

Osuuspankilla on oikeus lunastaa kaikki Tuotto-osuudet. Lunastusoikeuden käyttämisestä päättää osuuspankin hallitus. Lunastukseen vaaditaan keskusyhteisön lupa sekä valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

Muut oman pääoman erät

Aikaisemmin tehtyjä arvonorotuksia peruutettiin arvonorotusrahastosta 76 tuhatta euroa, koskien kiinteistöä Savonkatu 19, lisalmi.

Veroperusteiset varaukset

Luottotappiovarausta kasvatettiin 3 244 tuhatta euroa.

Omat varat ja vakavaraisuus

Osuuspankin vakavaraisuus lasketaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisesti.

Osuuspankin luottoriskin pääomavaateen laskennassa käytetään sisäisten luokitusten menetelmää. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Myös operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset tarkemmat vakavaraisuustiedot tilinpäätöksessään. OP Ryhmän tilinpäätös on luettavissa www.op.fi verkkopalvelussa.

Osuuspankin omat varat muodostuivat seuraavasti:

Omat varat 1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoma (CET1)		
Oma pääoma*	311 388	305 688
Lisäosuuspääoman omiin varoihin luettava määrä	3 206	4 611
Tilinpäätössiirrot vähennettynä laskennallisella verovelalla	43 914	41 319
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-16 317	-31 235
Suunniteltu voitonjako		
Käyvän arvon rahasto rahavirran suojauksesta	-5 561	-8 316
Aineettomat hyödykkeet	0	0
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä	-3 187	-3 380
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	333 443	308 687
Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä	333 443	308 687
Omat varat yhteensä	333 443	308 687

*pl. 2.1.2017 palautetut osuuspääomat ja arvonorotusrahastoon liittyvä laskennallinen verovelka

Osuuspankin lisäosuuspääomasta on luettavissa ydinpääomiin korkeintaan 60 prosenttia 31.12.2012 liikkeeseen lasketusta määrästä siirtymäsäännöksen puitteissa. Tilikauden tulosta ei ole luettu omiin varoihin.

Kokonaisriski		
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015
Luottoriski		
Standardimenetelmä (SA)		
Yritysvastuut	2 376	1 801
Vähittäisvastuut	-	-
Kiinteistövakuudelliset vastuut	-	-
Luottolaitos- ja sijoituspalveluvastuut	-	-
Muut vastuut	155	94
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)		
Yritysvastuut ¹⁾	262 794	231 957
Yritysvastuut – pk-yritykset	157 663	150 211
Yritysvastuut – Muut	105 131	81 747
Vähittäisvastuut ²⁾	104 374	92 184
Kiinteistövakuudelliset	85 277	70 091
Muut vähittäisvastuut	19 097	22 093
Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuut ¹⁾	-	-
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	230 867	259 134
Muut erät	18 342	22 249
Luottoriski yhteensä	618 909	607 418
Selvitysrisi	-	-
Markkinariski³⁾	-	-
Operatiivinen riski	76 432	66 792
Yhteensä	695 341	674 210

1) Luottolaitos- ja sijoituspalveluyritysvastuuihin sekä yritysvastuuihin sovelletaan nk. IRB:n perusmenetelmää (FIRB), eli pankki soveltaa näiden vastuiden riskipainojen laskennassa omia maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) estimaatteja.

2) Vähittäisvastuiden riskipainoja laskettaessa pankki soveltaa omia estimaatteja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD), tappio-osuudelle (LGD) ja luottovasta-arvokertoimelle (CF).

3) Valuuttakurssiriski

Vakavaraisuussuhdeluvut		
(%)	31.12.2016	31.12.2015
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	47,95	45,78
Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde	47,95	45,78
Vakavaraisuussuhde	47,95	45,78
Osuuspankkien yhteenliittymän ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1)	*19,7	19,5

*syyskuussa 2016

Pääomavaateet		
1000 euroa	31.12.2016	31.12.2015
Omat varat	333 443	308 687
Minimipääomavaade + puskurivaateet *	73 011	70 792
Omien varojen ylijäämä	260 432	237 895
Basel I lattia		
Omat varat	333 443	308 687
Basel I lattia pääomavaatimus	85 225	83 289
Omien varojen ylijäämä	248 218	225 398

*Minimivaade 8 %, kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 % sekä mahdollinen maakohtainen muuttuva lisäpääomavaatimus

Omat varat kasvoivat tilikaudella vertailukauden tuloksen tultua luetuksi omiin varoihin. Vakavaraisuussuhdeluku kasvoi omien verojen kasvun seurauksena, vaikka myös riskipainotetut erät kasvoivat maltillisesti. Tilikauden tulosta ei ole luettu omiin varoihin.

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Keskinäinen vastuu

Yhteenliittymälainsäädännön mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki OP Yrityspankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP Osuuskunnan jäseniä olivat vuoden lopussa noin 170 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, Helsingin Seudun Osuuskunta, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttiyhtiö Oyj ja OP-Prosessipalvelut Oy. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti, ja keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä toistensa veloista ja sitoumuksista.

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö ja jäsenluottolaitokset ovat keskinäisessä vastuussa niistä selvitystilassa tai konkurssissa olevan keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi sen varoista. Vastuu jakautuu keskusyhteisön ja jäsenluottolaitosten kesken viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että yhteenliittymälaissa säädetyn selvitystilan edellytykset täyttyvät, keskusyhteisöllä on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan keskusyhteisön säännöissä mainituin perustein ylimääräisiä maksuja tilikauden aikana enintään viisi tuhannesosaa jäsenluottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlasketusta loppusummasta käytettäväksi jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin.

Talletussuoja ja sijoittajien turva

Rahoitusvakausräjähdyslain mukaisesti talletuspankin on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP Ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP Ryhmän talletuspankeilta enintään 100 tuhanteen euroon asti. OP Ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit ja OP Yrityspankki Oyj. Suomen talletussuojajärjestelmää ja sitä koskevaa

lainsäädäntöä on muutettu 1.1.2015 alkaen. OP Ryhmälle tulevia uuden järjestelmän mukaisia maksuja on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kohdassa 1.18 Viranomaismaksut.

Sijoittajien korvausrahasto maksaa korvauksia ei-ammattimaisille sijoittajille silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty suorittamaan muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi suojan piirissä olevia sijoittajien selviä ja riidattomia saamia sopimuksen mukaisesti. Korvauksen määrä on 90 prosenttia saamisen määrästä, enintään 20 tuhatta euroa. Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan OP Ryhmään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Vuoden 2015 alussa tuli voimaan sääntelyä, joka koskee luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisua. Tämän lisäksi kesällä 2016 viranomaistaholta on tullut tarkentavaa ohjeistusta näiden säännösten soveltamisesta. Kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin liikkeeseen laskemien sijoitustuotteiden ehtoihin sijoittajan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän pankkien kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board). Kriisinratkaisuviranomainen on määrittämässä vuodelle 2016 kriisinratkaisulain mukaista minimäärää OP Ryhmän tasolla.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2016	2015	2014
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,3	8,8	7,5
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,8	1,3	1
Omavaraisuusaste, %	15,6	16,4	14,1
Kulu-tuotto-suhde, %	55,1	45	51,1

Tunnuslukujen laskukaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot} *}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Kulu-tuotto-suhde, %

$$\frac{\text{Hallintokulut} + \text{Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä} + \text{Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate} + \text{Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista} + \text{Nettopalkkiotuotot} + \text{Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot} + \text{Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot} + \text{Suojauslaskennan nettotulos} + \text{Sijoituskiinteistöjen nettotuotot} + \text{Liiketoiminnan muut tuotot} + \text{Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)}} \times 100$$

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu

Riskienhallinta

Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi sekä pankin riskiasema

Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen. Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinotto- ja varmistuskyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskinotto- ja varmistuskyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Osuuspankin riskienhallinta on järjestetty OP Osuuskunnan jäsenpankeilleen antamien yleisten ohjeiden mukaisesti. Osuuspankin hallintoneuvosto valvoo keskusyhteisön antamien ryhmätasoisien sisäisen valvonnan sekä riskinotto- ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteiden toteuttamista pankissa. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Lisäksi se arvioi osaltaan pankin riskiasemaa ja riskienhallinnan riittävyyttä.

Hallitus vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävyydestä. Hallitus vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet, vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat limiitit sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinotto- ja varmistuskykyä ja riskiasemaa.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta ja siihen liittyvien tehtävien organisoinnista. Toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle, hallintoneuvostolle ja OP Osuuskunnalle pankin liiketoiminnasta, riskinotto- ja varmistuskyvystä ja riskiasemasta.

Osuuspankin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Riskinotto- ja varmistuskyvyn riittävyyttä suhteessa pankin riskeihin arvioidaan riskimittareiden ja taloudellisen pääomavaateen avulla.

Pääomasuunnittelulla varmistetaan, että pankilla on riittävä vakavaraisuus nykyisiin ja ennakoituihin riskeihin nähden. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että pankin kasvu-, kannattavuus- ja vakavaraisuustavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja keskenään johdonmukaisesti asetettu. Pääomasuunnitelma sisältää mm. tavoitteet pääomatasolle sekä varautumissuunnitelman vakavaraisuuteen vaikuttavien odottamattomien tilanteiden varalle. Omien varojen riittävyys turvataan ensisijaisesti pitämällä pankin kannattavuus kohtuullisella tasolla. Lisäksi pankki tarjoaa omistaja-asiakkaille merkittävää tuotto-osuuksia, jotka luetaan ydinpääomaan. Pankin riskinotto- ja varmistuskyky on riittävä ja riskiasema on vakaa.

Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita. Luottoriskien hallinnan tarkoituksena on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien riskien toteutuminen.

Luottoriskien hallinta perustuu asiakkaan hyvään tuntemiseen, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, vahvaan ammattitaitoon, kattavaan dokumentointiin ja vakuuksiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luotto-prosessi ja sen laatu.

Asiakkaan riittävä velanhoito- ja varmistuskyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset perustuvat päätöksentekiohjeisiin, voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottoluokitukseen ja vakuuksiin, joiden tulee yleensä olla turvaavat.

Henkilöasiakkaiden maksu- ja varmistuskyvyn riittävyys varmistetaan myös koron nousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koron nousulta käyttämällä luotoissaan kiinteää korkoa tai korkokattoa. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luottotussuhteita. Asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle.

Pankin arvio yritysasiakkaan velanhoidokyvystä ja luottoriskistä muodostuu luottoluokittelusta ja maksukäyttäytymistiedoista, ja tarpeen mukaan tilinpäätösanalyysistä ja –ennusteista, yritystutkimuksen laatimista dokumenteista, asiakasvastaavan tekemästä tarvekartoituksesta, luottokelpoisuusarvioista sekä mahdollisista muista dokumenteista.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskin määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan.

Uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. Luottoriskien kehitystä seurataan säännöllisesti suhteessa asetettuihin limiitteihin, valvontarajoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi seurataan luottosalkun laatua ja rakennetta, vakuuksien kattavuutta sekä ongelmasaamisia. Luottoriskejä limitoidaan ja rahoitusprosessia valvotaan OP Ryhmän riskienhallintajärjestelmän puitteissa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan sellaisia vastuita samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta, joiden yhteismäärä vähennyserien jälkeen on vähintään 10 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista. Säännösten mukaan yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä saa olla enintään 25 prosenttia omista varoista, keskusyhteisön luvalla enintään 40 prosenttia. Pankin asiakasriskejä kattavat omat varat olivat joulukuussa 2016 yhteensä 329 982 tuhatta euroa.

Pankilla ei ole yhtään sellaista asiakaskokonaisuutta, jonka asiakasriski ylittäisi 10 prosenttia omista varoista. Viiden suurimman asiakaskokonaisuuden asiakasriskien (asiakasvastuut vähennyserät huomioiden) yhteismäärä oli 23,8 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista.

Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenrahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista maksuista ilman vaikutusta liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan sijoitusten ja luotonannon sekä niiden rahoituksen maturiteettirakenteen erolla. Maksuvalmiusriskiä seurataan pankin tulo- ja menokassavirtojen erona ja maksuvalmius hoidetaan OP Yrityspankki Oyj:n sekkitilin kautta. Rakenteellista rahoitusriskiä hallitaan OP Ryhmän likviditeetin hallintaa koskevien linjausten ja ohjeiden sekä OP Osuuskunnan johtokunnan osuuspankeille vahvistamien valvontarajojen avulla. Pankin rahoitusvarojen ja -velkojen jakauma on kuvattu liitetiedoissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatiliteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriskit, hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottosprediriski ja markkinoiden likviditeettiriski.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, mitata, rajoittaa, seurata ja valvoa pankin markkinariskejä siten, että pankin kannattavuus tai vakavaraisuus ei vaarannu.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotuloriski eli korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen. Korkoriski aiheutuu luotonannon ja talletusvarainhankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista, jolloin korkotason muutokset realisoituvat korkokatteeseen. Osuuspankin korkoriskiä hallitaan otto- ja antolainauksen

tuotevalikoimalla ja –ehdoilla sekä OP Ryhmässä käytössä olevien korkoriskin johdannaissuojausmallien mukaisesti, joista keskeisin on euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtojen suojaus koronvaihtosopimuksilla.

Osuuspankki on tilikaudella soveltanut rahavirran suojauslaskentaa suojatessaan euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtaa koronlaskulta tai pitkään jatkuvalta matalalta korkotasolta. Rahavirran suojauksessa osa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevista korkovirroista on vaihdettu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Pankkiliiketoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttapositio syntyy, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP Ryhmässä valuuttariski keskitetään OP Yrityspankkiin, ja yksittäisen osuuspankin valuuttapositio rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa tulosriskiä ja markkina-arvojen muutosriskiä. Osakesijoitukset ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä sijoituksia. Muu osakesijoitustoiminta on vähäistä.

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan osuuspankin ja sen konserniyhtiöiden omistuksessa oleviin kiinteistöihin tai kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvaa arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskiä. Kiinteistöt on vakuutettu käyvästä arvostaan. Pankin hallitus käsittelee kiinteistöomistukset ja niihin liittyvät riskit sekä investointi-, korjaus- ja muut toimenpiteet säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa kiinteistöihin sitoutuneen pääoman määrään suhteessa pankin taseeseen ja sijoituskiinteistöjen sitoutuneelle pääomalle saatavaan nettotuottoon sekä käypiin arvoihin.

Osuuspankki ei harjoita varsinaista kiinteistöliiketoimintaa, vaan kiinteistöomistukset muodostuvat pääasiallisesti omassa käytössä olevista toimitilakiinteistöistä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteissa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Sekä operatiivinen että compliance –riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Operatiiviset riskit arvioidaan ja riskitilanne raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Compliance-riskiä hallitaan mm. seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla organisaatiota. Vuonna 2016 operatiivisista riskeistä osuuspankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

Strategiset riskit

Strateginen riski syntyy väärän strategian valinnasta tai siitä, että valitulla strategialla ei saavuteta asetettuja tavoitteita. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysihin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta.

Palveluverkko

OP Ryhmän palveluverkosto koostuu monikanavaisesti verkko- ja mobiilipalveluista, puhelinpalveluista sekä maan kattavimmasta konttoriverkostosta.

Vuoden lopussa Pohjois-Savon Osuuspankilla oli Kuopiossa sijaitsevan pääkonttorin lisäksi kahdeksan konttoria: Iisalmi, Juankoski, Kaavi, Karttula, Nilsia, Siilinjärvi, Varkaus ja Varpaisjärvi. Kaikissa konttoreissa on rahan nostoon tarkoitettu Otto -käteisautomaatti sekä Internet-asiakaspääte.

OP Ryhmä on investoinut mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen merkittävästi. Erityisesti mobiilipalveluiden merkitys kasvaa niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin asioinnissa.

Jäsenistö

Pankin jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana 4 220 jäsenellä ja oli vuoden lopussa 65 758. Jäsenmäärän lisäys johtui toteutetusta ja aktiivisesta jäsenhankinnasta.

Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Osuuspankin palkka- ja palkkiopolitiikasta sekä palkkioiden maksamisesta päättää hallitus.

OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitetusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitetusta henkilöstörahostosta. Palkitsemisjärjestelmiä on selostettu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Henkilöstö

Pohjois-Savon Osuuspankin henkilökunnan määrä 31.12.2016 oli 194 henkilöä, joista vakinaisia oli 179 ja määräaikaisia 15 (31.12.2015 vastaavat määrät olivat 196 vakinaista ja 7 määräaikais- ta).

Osuuspankin hallinnointijärjestelmä

Edustajisto

Pohjois-Savon Osuuspankin omistajajäsenten päätösvaltaa käyttää jäsenten keskuudesta valittu edustajisto, johon kuuluu vähintään 40 ja enintään 72 edustajaa sen mukaan kuin hallintoneuvosto päättää. Nykyisen edustajiston jäsenmäärä on 72.

Edustajat valitaan osuuspankin vaalijärjestyksessä määrättyllä tavalla suhteellista vaalitapaa noudattaen jäsenalueittain joka neljäs vuosi hallintoneuvoston päättämänä ajankohtana. Vaalikelpoinen edustajistoon on henkilö, joka on hyväksytty jäseneksi viimeistään 4 kalenterikuukautta ennen äänestyksen alkamista ja joka vaalin alkaessa on täysivaltainen ja joka ei ole osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva eikä osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön toimitusjohtaja taikka niiden hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tehtävässä oloaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana.

Vuosittain ennen toukokuun loppua pidettävä varsinainen edustajiston kokous käsittelee muun muassa seuraavat asiat:

- osuuspankin tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle,
- ylijäämän käytöstä päättäminen,
- hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista päättäminen
- tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista päättäminen.

Lisäksi edustajiston kokous päättää tarvittaessa kaikista osuuspankin sääntöjen muutoksista. Varsinaisen edustajiston kokouksen lisäksi voidaan pitää asioiden niin vaatiessa ylimääräisiä kokouksia. Edustajiston kokouksen koollekutsumisesta päättää pankin hallitus.

Jokaisella jäsenellä on edustajiston vaalissa yksi ääni ja jokaisella edustajiston jäsenellä on edustajiston kokouksessa yksi ääni.

Edustajiston kokous pidettiin 21.3.2016.

Hallintoneuvosto

Osuuspankilla on hallintoneuvosto, jonka tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa pankin hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Lisäksi se vahvistaa osuuspankin ohjesäännön ja pankin riskienhallintaa koskevat periaatteet.

Hallintoneuvosto antaa edustajiston kokoukselle lausunnon edellisen vuoden tilinpäätöksestä. Se voi myös antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Vaalivuonna hallintoneuvosto määrää edustajiston lukumäärän osuuspankin säännöissä mainituissa rajoissa ja vahvistaa kultakin jäsenalueelta valittavien edustajien lukumäärän sekä nimeää keskusvaalilautakunnan.

Hallintoneuvostoon kuuluu pankin sääntöjen mukaan vähintään 24 ja enintään 36 jäsentä. Jäsenmäärän vahvistaa edustajisto ja se on tällä hetkellä 32. Jäsenet valitaan osuuspankin jäsenistä ja heidän tulee edustaa monipuolisesti jäsenkuntaa. Kunkin jäsenen toimikausi kestää kolme vuotta. Vuosittain jäsenistä on erovuorossa kolmannes. Hallintoneuvoston jäsenen eroamisikä on 68 vuotta, kuitenkin siten että tämän iän täyttänyt henkilö saa toimia tehtävässään seuraavan valintakokouksen päättymiseen saakka.

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2016 yhteensä kaksi kertaa: 8.2. ja 24.11.

Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta

Hallintoneuvostoa avustaa sen valvontatehtävässä hallintoneuvoston keskuudestaan valitsema 4 - jäseninen tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokunnan on kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, että osuuspankkia ja sen konsernia johdetaan ammattitaitoisesti terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita noudattaen lain, sääntöjen, viranomaismääräysten ja annettujen ohjeiden sekä hallintoneuvoston vahvistamien vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden mukaisesti.

Tarkastusvaliokunnalle on toimitettava viranomaisten, keskusyhteisön ja tilintarkastajan laatimat pankkia koskevat tarkastuskertomukset. Tarkastusvaliokunnan on esitettävä havaintonsa tarkastuskertomuksista ja muusta pankin hallinnosta ainakin kerran vuodessa hallintoneuvostolle.

Hallinnon jäsenten nimityksiä valmisteleva nimitysvaliokunta

Osuuspankilla on hallinnon jäsenten nimityksiä valmisteleva nimitysvaliokunta, johon kuuluu kahdeksan jäsentä.

Nimitysvaliokunnan tarkoituksena on avustaa osuuspankin eri toimielimiä henkilövalintojen tekemisessä ja varmistaa valintaprosessin tehokas valmistelu. Nimitysvaliokunta tekee edustajistolle sekä hallintoneuvostolle esitykset niiden päätösvaltaan kuuluvista asioista. Nimitysvaliokunta voi myös tehdä esitykset muista kokouksissa esille tulevista asioista, joita hallintoneuvosto tai hallitus on esittänyt sen valmisteltaviksi. Lisäksi nimitysvaliokunta valmistelee esitykset eri hallintoelinten jäsenten vuosi-, kuukausi- ja kokouspalkkioista sekä kulukorvausten perusteista.

Hallitus

Hallitus johtaa osuuspankin toimintaa. Pankin sääntöjen mukaan hallituksen on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava sen asioita lakien ja pankin sääntöjen sekä

hallintoneuvoston vahvistaman ohjesäännön mukaan. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai sääntöjen mukaan eivät kuulu edustajistolle, hallintoneuvostolle tai toimitusjohtajalle. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että osuuspankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Osuuspankin sääntöjen mukaan hallituksen muodostavat toimitusjohtaja toimiaikanaan sekä hallintoneuvoston valitsemat 5 – 8 muuta jäsentä, joiden tulee olla osuuspankin jäseniä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä 8. Hallituksen jäsenen toimikausi on yksi vuosi. Hallituksen jäsenen yläikäraja on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt jäsen saa toimia tehtävässään uuden jäsenen valinnasta päättävän hallintoneuvoston kokouksen loppuun. Hallituksen jäsenenä olevan toimitusjohtajan osalta yläikäraja määräytyy osuuspankin ja toimitusjohtajan välisen toimisopimuksen mukaisesti.

Vuosittain ensimmäisessä jäsentensä valintaa seuraavassa kokouksessaan hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei saa valita osuuspankin toimitusjohtajaa tai toimihenkilöä.

Hallitus on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna 2016 hallituksen kokouksia oli 15 kokousta: 27.1., 2.2., 29.2., 23.3., 27.4., 30. - 31.5., 29.6., 4.7., 2.9., 28.9., 26.10., 23.11., 24.11., 14.12. ja 22.12.

Toimitusjohtaja

Pankin toimitusjohtajan on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

Hallinnointielinten jäsenet

Edustajisto

Osuuspankin edustajisto (Iisalmen, Kuopion ja Varkauden jäsenalueet) valittiin vuonna 2013 järjestetyillä vaaleilla äänestysprosentin ollessa 28,20. Osuuspankin edustajistoa täydennettiin Koillis-Savon seudun jäsenalueen osalta täydennysvaaleilla vuonna 2014 äänestysprosentin ollessa 33,79. Edustajiston jäsenten toimikausi päättyy vuonna 2017 järjestettävään uuden edustajiston valintaan.

Edustajiston jäsenet, toimikausi 29.11.2013 – 2017

Jäsenalue 01 Iisalmi

Maikki Haanketo, toimitussuunnittelija, Iisalmi
 Matti Jokitalo, kiinteistöpäällikkö, Kiuruvesi
 Taito Kainulainen, kouluttaja, Iisalmi
 Matti Karppinen, huoltomestari, Iisalmi
 Marjo Knuutinen, opettaja, Kiuruvesi
 Irja Niiranen, apulaisverosihteeri (el.), Iisalmi
 Antti Piippo, yrittäjä, Iisalmi
 Harri Piipponen, kauppias, Iisalmi
 Tuomo Pulkka, maanviljelijä, Vieremä
 Eero Pulkkinen, maaseutujohtaja, Iisalmi
 Tuija Ritola, lukion rehtori, Iisalmi
 Kai Ruhanen, maatalousyrittäjä, Kiuruvesi

Paavo Räisänen, pankinjohtaja (el.), Iisalmi
 Esko Tolppanen, käyttöpäällikkö, Iisalmi
 Leena Vaarasuo, sairaanhoitaja, Iisalmi
 Kati Ähman, lähihoitaja, Iisalmi

Jäsenalue 02 Kuopio

Olavi Airaksinen, ylläääkäri, Kuopio
 Harri Auvinen, tutkija, Kuopio
 Johannes Hartikainen, yrittäjä, Karttula
 Leena Heikkinen, kahvilayrittäjä, Kuopio
 Pauli Heikkonen, ylikomisario (el.), Kuopio
 Mikko Juntunen, toimittaja, Kuopio
 Tiina Kaartinen, päiväkodinjohtaja, Kuopio
 Sylvi Kananen, kodinhoitaja (el.), Kuopio
 Liisa Kiianlinna, ihmisoikeusjuristi, Kuopio
 Markku Kiljander, mielisairaanhoitaja, Kuopio
 Timo Korhonen, hammaslääkäri, Rautavaara
 Eero Kukkonen, maanviljelijä, Rautavaara
 Jussi Linnaranta, maatalousyrittäjä, Kuopio
 Timo Markkanen, maanviljelijä, Siilinjärvi
 Reijo Mattila, rovasti, Kuopio
 Markku Miettinen, autokauppias, Kuopio
 Matti Mänttari, hum. kand. (el.), Kuopio
 Kaarina Mönkkönen, kehittämisasiantuntija, Kuopio
 Erkki Oinonen, puutarhaneuvos, Kuopio
 Pirkko-Liisa Piironen, sairaanhoitaja, Kuopio
 Pekka Pollari, yleislääketieteen erikoislääkäri, Kuopio
 Auli Poutiainen, näyttelijä (el.), Kuopio
 Leena Pulkkinen, perushoitaja (el.), Kuopio
 Matti Pulkkinen, sairaalaneuvos (el.), Kuopio
 Hetti Rytsy, lukion historian lehtori, Kuopio
 Leila Savolainen, terveydenhoitaja, Kuopio
 Minna Sutinen, projektijohtaja, Siilinjärvi
 Matti Tolonen, autonkuljettaja (el.), Karttula
 Taisto Toppinen, rekisteripäällikkö, Kuopio
 Marja-Liisa Tykkyläinen, kunnallisneuvos, Kuopio
 Eero Wetzell, ylikonstaapeli (el.), Kuopio
 Erkki Virtanen, Kuopio

Jäsenalue 03 Varkaus

Jorma Aro, tuoteryhmävastaava (el.), Varkaus
 Jyrki Haapala, komisario, Varkaus
 Pia Hedman, sosiaaliohjaaja, sosionomi, Varkaus
 Kati Hynninen, sairaanhoitaja, yrittäjä, Varkaus
 Anneli Jetsu, peruskoulun luokanopettaja (el.), Varkaus
 Juha Kilpeläinen, maanviljelijä, Leppävirta
 Ismo Kivi, proviisori, Varkaus
 Saija Kärkkäinen, yleiskaavainsinööri, Viljolahti
 Matti Semi, rakennusmies, Varkaus
 Sassa Suna, vanhempi konstaapeli, Varkaus
 Katri Tarvus, yrittäjä, Sorsakoski
 Jukka Voutilainen, työsuojeluvaltuutettu, Varkaus

Jäsenalue 04 Koillis-Savon seutu 5.6.2014 alkaen

Harri Hämäläinen, yrittäjä, Juankoski
 Anja Korhonen, farmanomi, Juankoski
 Simo Korkalainen, kappalainen, Nilsia
 Jaakko Leskinen, maanviljelijä (el.), Ala-Luosta
 Kaija Moilanen, talouspäällikkö, Varpaisjärvi
 Timo Mustonen, maatalousyrittäjä, Luikonlahti
 Jarmo Nykänen, maanviljelijä, Muuruvesi

Minna Reijonen, farmaseutti, Nilsia
 Janne Saarelainen, kanttori, Varpaisjärvi
 Juhani Savolainen, agronomi, Nilsia
 Pekka Varis, metsätalousinsinööri, Säyneinen
 Eeva Väättäinen, diakonissa, Nilsia

Hallintoneuvosto

suluissa toimikauden alkamisvuosi ja erovuoroisuusvuosi

Puheenjohtaja

Jukka Kääriäinen, apulaisjohtaja, Iisalmi (2016-2019)

Varapuheenjohtaja

Hannu Miettinen, aluejohtaja, Kuopio (2016-2019)

Muut jäsenet

Rauno Airas, alue-esimies, Kuopio (2015-2018)
 Olavi Haanketo, hallintopäällikkö, Iisalmi (2016-2019) *
 Mikael Hallikainen, maatalousyrittäjä, Kaavi (2014-2017)
 Ossi Hirvonen, lehtori, Kuopio (2014-2017) *
 Päivi Järveläinen, asiakasneuvoja, Kaavi (2014-2017)
 Pekka Kaartinen, palomestari, Kuopio (2015-2018)
 Veijo Karkkonen, agrologi, Kuopio (2016-2019)
 Rauno Kettunen, rehtori, Juankoski (2014-2017)
 Vilma Kröger, kunnanjohtaja, Kuopio (2015-2018)
 Veijo Kukkonen, aluesihtööri, Kuopio (2016-2019)
 Jorma Laitinen, toimitusjohtaja, Varpaisjärvi (2014-2017)
 Sari Louhikallio-Fomin, matematiikan lehtori, Siilinjärvi (2016-2019) *
 Mikko Lyytinen, yrittäjä, Kuopio (2016-2019)
 Jaana Marjanen, lääninrovasti, Kuopio (2014-2017)
 Leena Miettinen, talouspäällikkö, Kuopio (2014-2017)
 Jukka Mönkkönen, rehtori, Kuopio (2014-2017)
 Matti Ollikainen, johtaja, Kuopio (2015-2018)
 Elsa Paronen, KWRC-tutkija, Kuopio (2014-2017)
 Kai Pärnänen, pääluottamusmies, Varkaus (2015-2018)
 Anne Pääkkönen, toimitusjohtaja, Kuvansi (2013-2016), hallintoneuvoston jäsen 21.3.2016 asti
 Mikael Remes, maanviljelijä, Kiuruvesi (2014-2017), hallintoneuvoston jäsen 9.9.2016 asti
 Tapio Ruotsalainen, toimitusjohtaja, Iisalmi (2014-2017)
 Esko Ryhänen, erikoisammattimies, Iisalmi (2015-2018)
 Virpi Ryhänen, eläinlääkäri, Iisalmi (2015-2018)
 Neeta Röppänen, logistiikkapäällikkö, Kuopio (2014-2017)
 Pekka Sahlman, toiminnanjohtaja, Kuopio (2014-2017)
 Susanna Tikkanen, luokanopettaja, Varkaus (2015-2018) *
 Riitta Toivanen, toimitusjohtaja, Joroinen (2016-2019)
 Juha Tolonen, sähkötekniikko, Talluskylä (2014-2017)
 Erkki Vehmanen, työterveyslääkäri, Kangaslampi (2014-2017)
 Petra Vidgren, apteekkari, Kuopio (2015-2018)
 Virve Wright, tekninen johtaja, arkkitehti, Timola (2014-2017)

* Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnan jäsen

Hallitus

Puheenjohtaja

Matti Niiranen

s. 1953

Talousneuvos, hallintotieteiden maisteri, HHJ, Kuopio
 Pohjois-Savon Osuuspankin hallituksen puheenjohtaja 2012-

Pohjois-Savon OP-liiton hallituksen puheenjohtaja 2012-, Pohjois-Savon Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen 2011-2012, Kuopion Osuuspankin hallintoneuvoston puheenjohtaja 2009-2010, Kuopion Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen 2000-2010, Kuopion Osuuspankin johtokunta 1996

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Kuopion kauppakamari 1997-2012, teollisuusasiamies Kuopion kauppakamari 1991-1996, toimittaja ja taloustoimituksen uutispäällikkö Savon Sanomat 1978-1990

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: OP Ryhmän nimitysvaliokunta 2012-, OP Helsinki edustajiston jäsen 2016-

Varapuheenjohtaja

Jussi Viljakainen

s. 1961

Toimitusjohtaja, Varkaus

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2011-

Varkauden Osuuspankin hallituksen puheenjohtaja 2006-2010, Varkauden Osuuspankin hallituksen jäsen 2001-2010, Varkauden Osuuspankin konttoritoimikunnan jäsen (Kangaslampi) 1994-2000

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja RollTest Oy 2003-, varatoimitusjohtaja RollTest Oy 1990-2003, asiakaspalvelupäällikkö Kajaani Elektroniikka Oy 1988-1990, huoltopäällikkö RoboTest Oy 1985-1988

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: RollTest Oy:n hallituksen jäsen, Navitas Kehitys Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Matti Tossavaisen säätiön hallituksen jäsen, Varkauden kauppakamariosaston hallituksen jäsen, Varkauden Yrittäjät ry:n hallituksen jäsen

Muut jäsenet

Minna Aronen

s. 1968

Tuotantojohtaja, diplomi-insinööri, Iisalmi

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2014-

Pohjois-Savon Osuuspankin edustajiston jäsen 2011-2014

Keskeinen työkokemus: tuotantojohtaja UK-Muovi Oy 2004-, kehityspäällikkö UK-Muovi Oy 1999-2003, tuotantopäällikkö Wilson Finland Oy/Acer CIS Inc. 1996-1999, tuotantoinsinööri Ahlström Kuitulasi Oy 1994-1995

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: OLVl-säätiön hallituksen jäsen, Ylä-Savon Teollisuusliitto ry:n varapuheenjohtaja, Ylä-Savon kauppakamariosaston hallituksen jäsen, Iisalmen Naisten Säätiön hallituksen jäsen

Pirjo Hentelä-Aho

s. 1958

Toiminnanjohtaja, Kuopio

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2011-

Kuopion Osuuspankin hallituksen jäsen 2002-2010, Kuopion Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen 2000-2001, Kuopion Osuuspankin edustajiston jäsen 1995-1999

Keskeinen työkokemus: toiminnanjohtaja Kuopion Sosiaalidemokraattinen Työväenyhdistys ry 2001-, kodinhoitaja, päätoiminen luottamusmies Kuopion kaupunki 1979-2001

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Kuopion kaupungin valtuuston jäsen ja tarkastuslautakunnan jäsen, Savonia Ammattikorkeakoulu kuntayhtymän valtuuston jäsen, Kiinteistö Oy Puijonkatu 23 hallituksen jäsen

Tapio Korhonen

s. 1964

Maanviljelijä, Nilsia

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2014-

Koillis-Savon Seudun Osuuspankin hallituksen jäsen 2010-2014, Nilsian Osuuspankin hallituksen jäsen 2008-2010, Nilsian Osuuspankin tarkastusvaliokunnan jäsen 2001-2008, Nilsian Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen 1998-2008

Keskeinen työkokemus: yrittäjä 1990-

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: -

Kaisu Matinniemi

s. 1962

Hallintojohtaja, Juankoski

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2014-

Koillis-Savon Seudun Osuuspankin hallituksen jäsen 2011-2014, Koillis-Savon Osuuspankin hallituksen jäsen 2005-2011

Keskeinen työkokemus: joukkoliikennepäällikkö Kuopion kaupunki 2017-, hallintojohtaja

Juankosken kaupunki 1995-2016, taloussihteeri Juankosken kaupunki 1989-1995

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin liikelaitoksen

Kysterin johtokunta 2011-

Mika Sutinen

s. 1966

Toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri, Kuopio

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2014-

Pohjois-Savon Osuuspankin hallintoneuvoston jäsen 2009-2014

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Musti ja Mirri Group Oy 2010-, toimitusjohtaja Best Friend Group Oy (ent. VPG Finland Oy) 2000-2010, varatoimitusjohtaja Kerox Oy 1997-2000.

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Saurum Oy:n hallituksen puheenjohtaja 2010-, L-

fashion Group (Luhta) Oy:n hallituksen jäsen 2013-, SGN Group Oy:n hallituksen jäsen 2014-2015

ja hallituksen puheenjohtaja 2017-, Kuopion Muotoiluakatemian säätiön hallituksen puheenjohtaja

2015-, Norjan kunniakonsuli Itä-Suomi 2008-

Juha Valaja

s. 1959

Tuotantojohtaja, diplomi-insinööri, eMBA, HHJ, Varkaus

Pohjois-Savon Osuuspankin hallitus 2011-

Varkauden Osuuspankin hallituksen jäsen 2004-2010

Keskeinen työkokemus: Tuotantojohtaja Sahala Works Oy 2016-, projektijohtaja ja kehityspäällikkö

Navitas Kehitys Oy 2013-2016, toimitusjohtaja Warkaus Works Oy 2008-2013, varatoimitusjohtaja

Oy Danfoss Ab 2005-2008, tuotantopäällikkö ja tehdaspäällikkö Advanced Fiber Technologies

(AFT) Oy 1989-2005, projektipäällikkö Sunds Defibrator Jylhä Oy 1985-1988.

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Varkauden siviili-ilmailusäätiö hallituksen

puheenjohtaja 2005-, Oy U-Cont Ltd hallituksen jäsen 2014-, Keski-Savon Teknologiateollisuus

ry:n Meteli hallituksen jäsen 2015-, Hallituspartnerit Itä-Suomi ry:n hallituksen jäsen 2015-

Seppo Pääkkö

Toimitusjohtaja, MMM, agronomi, eMBA, Nilsia

Toimitusjohtaja

Seppo Pääkkö

toimitusjohtaja

s.1959, MMM, agronomi, eMBA

Pohjois-Savon Osuuspankin palvelukseen 2014

Pohjois-Savon Osuuspankin toimitusjohtajaksi 2015

Johtoryhmän kokoonpano

Seppo Pääkkö

toimitusjohtaja

s.1959, MMM, agronomi, eMBA

Pohjois-Savon Osuuspankin palvelukseen 2014

Pohjois-Savon Osuuspankin toimitusjohtajaksi 2015

Vastuualueena Pohjois-Savon Osuuspankin kokonaisjohto

Keskeinen työkokemus: toimitusjohtaja Pohjois-Savon Osuuspankki 2015-, riskienhallintojohtaja

Pohjois-Savon Osuuspankki 2014, toimitusjohtaja Koillis-Savon ja Koillis-Savon Seudun

Osuuspankki 2010-2014, toimitusjohtaja Nilsian Osuuspankki 2000-2010, pankinjohtaja Nilsian

Osuuspankki 1995-2000, konttorinjohtaja Oulun Osuuspankki 1994-1995, pankinjohtaja Kainuun

Säästöpankki 1989-1994

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Pohjois-Savon OPKK:n hallituksen jäsen ja hallituksen puheenjohtaja 29.8.2016 asti, Kuopion kauppakamariosaston hallituksen jäsen, Kysteri-liikelaitoksen johtokunnan varajäsen

Mikko Vepsäläinen

varatoimitusjohtaja

s. 1976, OTK, VT, eMBA

Pohjois-Savon Osuuspankin palvelukseen 2012

Vastuualueena Pohjois-Savon Osuuspankin varallisuudenhoitoliiketoiminta, asiakaskokemus, henkilöstöhallinto ja osaamisen johtaminen, talous ja liiketoiminnan tuki

Keskeinen työkokemus: varatoimitusjohtaja Pohjois-Savon Osuuspankki 2013-, hallintojohtaja

Pohjois-Savon Osuuspankki 2012-2013, toimitusjohtaja Pielisen Osuuspankki 2009-2012,

toimitusjohtaja Lieksan Osuuspankki 2008-2009, toimitusjohtaja Nurmeksen Osuuspankki 2004-

2009, rahoituspäällikkö Nurmeksen Osuuspankki 2001-2004

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Pohjois-Savon OPKK:n hallituksen jäsen

Kati Kytökorpi

pankinjohtaja

s. 1976, OTK, VT

Pohjois-Savon Osuuspankin palvelukseen 2011

Vastuualueena Pohjois-Savon Osuuspankin riskienhallinta ja compliance sekä pankin lainopilliset palvelut

Keskeinen työkokemus: pankinjohtaja Pohjois-Savon Osuuspankki 2016-, riskienhallintajohtaja

Pohjois-Savon Osuuspankki 2015, riskienhallintapäällikkö Pohjois-Savon Osuuspankki 2012-2014,

päälakimies Pohjois-Savon Osuuspankki 2011-2012, pankkilakimies Kuopion Osuuspankki 2003-

2010, erilaiset tehtävät Riihimäen Seudun Osuuspankki 1999-2001

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: -

Martti Leskinen

pankinjohtaja

s. 1961, KTM

Pohjois-Savon Osuuspankin palvelukseen 2011

Vastuualueena Pohjois-Savon Osuuspankin yritysasiakasliiketoiminta, kiinteistöt

Keskeinen työkokemus: pankinjohtaja Pohjois-Savon Osuuspankki 2011-, yritysasiakkaista

vastaava johtaja 1996-2010, asiakasvastuullinen johtaja yrityspankissa 1990-1996,

konttorinjohtaja Keski-Suomen Osuuspankki ja Kuopion Osuuspankki 1988-1990

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Saimaa Capital Oy:n hallituksen jäsen

Antti-Jussi Pitkälä

pankinjohtaja

s. 1979, KTM

Pohjois-Savon Osuuspankin palvelukseen 2011

Vastuualueena Pohjois-Savon Osuuspankin henkilöasiakasliiketoiminta, myynnin johtaminen, vahinkovakuutus, viestintä ja markkinointi

Keskeinen työkokemus: pankinjohtaja Pohjois-Savon Osuuspankki 2016, liiketoimintajohtaja 2015-

2016, rahoitusjohtaja 2011-2015, rahoitusjohtaja Kuopion Osuuspankki 2009-2011,

rahoituspäällikkö Leppävirran Osuuspankki 2007-2009, erilaiset tehtävät Kuopion Osuuspankki

2004-2006

Keskeiset samanaikaiset luottamustehtävät: Pohjois-Savon OPKK:n hallituksen jäsen, hallituksen puheenjohtaja 29.8.2016 alkaen

Tilintarkastajat

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy (PwC), Pekka Loikkanen, KTM, KHT.

Muu tarkastustoiminta

OP Osuuskunnan Sisäinen Tarkastus suoritti Pohjois-Savon Osuuspankkiin kohdistuneen osuuspankkien yritysluotonannon kiinteistövakuuksien arvioinnin ja arvon kehityksen seurannan tarkastuksen 13.6. - 17.6.2016, josta on saatu 20.10.2016 päivätty tarkastuskertomus. OP Osuuskunnan Tarkastus suoritti Pohjois-Savon Osuuspankin vakavaraisuuden hallinnan tarkastuksen 5.9. - 9.9.2016, josta on saatu 23.9.2016 päivätty vakavaraisuuden hallinnan arvioraportti.

Tulevaisuuden näkymät

Luottamus talouden näkymiin on vahvistunut niin Suomessa kuin vientimarkkinoilla. Suomen talouden kasvu jatkuu kuluvana vuonna maltillisena aiempaa laajemmalla pohjalla. EKP on ilmoittanut jatkavansa elvyttävää politiikkaa kuluvana vuonna. Linjauksen mukaan ohjauskorot säilyvät matalina koko vuoden.

Talouden heikko kehitys, alhainen korkotaso ja kiristynyt kilpailu sekä toimialan disruptio vaikuttavat myös Osuuspankin tuloskehitykseen.

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Osuuspankin jakokelpoinen ylijäämä oli 176 123 390,44 euroa, josta tilikauden ylijäämä oli 16 317 222,11 euroa.

Taseen osoittama ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi siten, että lisäosuusmaksulle maksetaan korkoa 1,0 prosenttia ja Tuotto-osuudelle 3,25 prosenttia, eli yhteensä 3 460 758,39 euroa. Tilikauden ylijäämästä jää 12 856 463,72 euroa edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Osuuspankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksukyky on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

POHJOIS-SAVON OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Korkotuotot	31 324 790,27	33 251 421,94
Korkokulut	3 448 147,92	5 967 956,54
KORKOKATE	27 876 642,35	27 283 465,40
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	10 452 756,83	15 838 439,39
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä		70 000,00
Muista yrityksistä	10 452 756,83	15 768 439,39
Palkkiotuotot	17 679 941,72	16 781 050,79
Palkkiokulut	2 461 131,82	2 340 666,36
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-860 283,35	-1 788 155,73
Arvopaperikaupan nettotuotot	-897 029,38	-1 840 642,31
Valuuttatoiminnan nettotuotot	36 746,03	52 486,58
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	1 443 153,28	6 205 968,92
Suojauslaskennan nettotulos	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	-1 979 374,16	-965 721,53
Liiketoiminnan muut tuotot	1 212 949,31	1 006 912,20
Hallintokulut	22 593 460,84	22 542 793,71
Henkilöstökulut	10 927 866,21	12 631 118,57
Palkat ja palkkiot	9 024 902,50	10 552 951,54
Henkilösivukulut	1 902 963,71	2 078 167,03
Eläkekulut	1 404 841,85	1 567 196,73
Muut henkilösivukulut	498 121,86	510 970,30
Muut hallintokulut	11 665 594,63	9 911 675,14
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	3 059 251,77	1 445 391,36
Liiketoiminnan muut kulut	3 771 885,01	3 941 909,78
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	2 895 633,90	2 936 592,31
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	21 044 422,64	31 154 605,92
Tilinpäätössiirot	3 244 081,99	-3 850 583,57
Tuloverot	1 483 118,54	3 769 843,95
Tilikauden verot	1 503 860,14	3 796 299,61
Aikaisempien tilikausien verot	18 620,35	-11 456,70
Laskennallinen vero	-39 361,95	-14 998,96
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	16 317 222,11	31 235 345,54
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	16 317 222,11	31 235 345,54

POHJOIS-SAVON OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Käteiset varat	2 118 427,26	2 668 858,80
Saamiset luottolaitoksilta	357 987 194,06	246 634 351,86
Vaadittaessa maksettavat	25 894 337,51	53 793 919,74
Muut	332 092 856,55	192 840 432,12
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 653 994 238,96	1 562 982 381,55
Muut	1 653 994 238,96	1 562 982 381,55
Saamistodistukset	36 898 151,23	42 339 932,23
Muilta	36 898 151,23	42 339 932,23
Osakkeet ja osuudet	234 751 565,13	236 502 882,15
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	329 300,82	329 300,82
Johdannaissopimukset	8 796 916,65	11 929 168,87
Aineettomat hyödykkeet	235,00	344,00
Aineelliset hyödykkeet	18 342 296,72	22 166 823,42
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	5 652 676,14	6 981 462,33
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	11 461 799,51	13 947 669,02
Muut aineelliset hyödykkeet	1 227 821,07	1 237 692,07
Muut varat	1 957 866,44	1 685 831,89
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	9 238 424,12	6 456 038,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 324 414 616,39	2 133 695 914,32
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	210 188 700,28	167 045 445,81
Luottolaitoksille	210 188 700,28	167 045 445,81
Vaadittaessa maksettavat	179 513,71	34 044,10
Muut	210 009 186,57	167 011 401,71
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 723 388 986,37	1 585 159 685,31
Talletukset	1 722 346 205,77	1 583 537 698,53
Vaadittaessa maksettavat	1 676 472 666,20	1 495 099 527,15
Muut	45 873 539,57	88 438 171,38
Muut velat	1 042 780,60	1 621 986,78
Vaadittaessa maksettavat	10,00	9,46
Muut	1 042 770,60	1 621 977,32
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	1 410 930,77	1 141 400,98
Muut velat	5 123 467,21	3 047 025,09
Muut velat	5 049 922,21	2 959 212,09
Pakolliset varaukset	73 545,00	87 813,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	10 297 752,40	14 545 512,54
Laskennalliset verovelat	912 747,87	1 776 037,82
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 951 322 584,90	1 772 715 107,55
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	54 893 063,80	51 648 981,81
Vapaaehtoiset varaukset	54 893 063,80	51 648 981,81
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	114 300 300,00	115 503 674,09
Jäsenosuudet	6 827 700,00	6 401 784,09
Lisäosuudet	0,00	3 629 990,00
Tuotto-osuudet	107 472 600,00	105 471 900,00
Arvonkorotusraho	0,00	70 016,63
Muut sidotut rahastot	27 737 777,25	31 033 489,24
Vararahasto	21 099 741,42	21 099 741,42
Käyvän arvon rahasto	6 638 035,83	9 933 747,82
Vapaat rahastot	31 307 332,76	31 313 000,70
Muut rahastot	31 307 332,76	31 313 000,70
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	128 536 335,57	100 176 298,76
Tilikauden voitto (tappio)	16 317 222,11	31 235 345,54
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	318 198 967,69	309 331 824,96
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 324 414 616,39	2 133 695 914,32
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	12 073 308,48	13 748 250,26
Takaukset ja pantit	12 073 308,48	13 748 250,26
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	102 136 378,21	91 781 395,97
Muut	102 136 378,21	91 781 395,97
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET YHTEENSÄ	114 209 686,69	105 529 646,23

	2016	2015
ACT - 12 - 2016 - Pohjois-Savon Op (6000)		
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Kauden voitto	16 317 222,11	31 235 345,54
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	68 327,63	-10 626 229,43
LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	-226 474 844,75	-48 621 579,75
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-139 252 424,43	-39 210 189,38
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-94 116 758,03	22 710 003,26
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	5 773 370,25	20 181 608,75
Osakkeet ja osuudet	2 291 793,89	-52 513 605,06
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	-403 056,06	-817 776,26
Muut varat	-767 770,37	1 028 378,94
LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)	181 848 840,37	12 016 740,87
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	43 143 254,47	64 962 007,74
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	138 236 549,21	-49 354 863,68
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	469 036,69	-3 590 403,19
Maksetut tuloverot	-6 248 521,83	-1 366 413,46
Saadut osingot	10 452 756,83	15 838 439,39
A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-24 036 219,64	-1 523 696,84
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	84 093,96
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-618 155,89	-2 149 445,84
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	282 994,77	1 118,10
B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-335 161,12	-2 064 233,78
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	9 184 915,91	35 804 700,00
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-10 388 290,00	-979 200,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-2 875 308,73	-1 109 042,89
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00
C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ	-4 078 682,82	33 716 457,11
D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIN	49,81	133,64
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)	-28 450 013,77	30 128 660,13
RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA	56 462 778,54	26 334 118,41
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	28 012 764,77	56 462 778,54
RAHAVAROJEN MUUTOS	-28 450 013,77	30 128 660,13
Saadut korot	31 049 862,07	33 529 221,12
Maksetut korot	4 590 236,55	7 402 220,94

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-124 708,36	26 502,60
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	-49,81	-133,64
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	-1 567 457,38	118 908,59
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	7 959 491,44	-1 280 992,21
Saamisten arvonalentumiset	3 055 985,53	3 041 667,66
Muut	-9 026 692,65	-12 532 182,43
	296 568,77	-10 626 229,43
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	-228 241,14	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	-228 241,14	0,00
Oikaisut yhteensä	68 327,63	-10 626 229,43
Rahavarat		
Käteiset varat	2 118 427,26	2 668 858,80
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	25 894 337,51	53 793 919,74
Rahavarat yhteensä	28 012 764,77	56 462 778,54

OSUUSPANKIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1.1 YLEISTÄ

Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki on osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.2 KESKINÄINEN VASTUU JA OP RYHMÄ

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Osuuspankki yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuismaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, PL 308, 00101 Helsinki.

1.3 LAATIMISPERUSTA

Osuuspankin tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan asetuksen, kirjanpitolain ja Finanssivalvonnan rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi. Jäljempänä kuvatut tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat yhteneväiset kaikille OP Osuuskunnan jäsenosuuspankeille. Kuitenkaan jäsenosuuspankilla ei välttämättä ole kaikkia laatimisperiaatteissa lueteltuja erä.

1.4 RAHOITUSINSTRUMENTIT

1.4.1 Käyvän arvon määrytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään viimeaikaisten toteutuneiden markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

1.4.2 Luokittelu ja arvostaminen

Rahoitusinstrumentit luokitellaan neljään ryhmään: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja –velat voivat jakaantua kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja –velat.

Rahoitusvarojen kirjaamisperusteena käytetään kaupantekopäivää. Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin on lakannut.

Saamisen hankintamenoksi kirjataan käypä arvo, joka pääsääntöisesti on se määrä, joka siitä on hankintahetkellä maksettu. Hankintameno sisällytetään transaktiomenot, jotka kohdistuvat lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen transaktiomenot kirjataan kuluksi hankintahetkellä.

1.4.2.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja –velat

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään myös kaikki johdannaissopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

1.4.2.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat

Tilinpäätökseen voidaan tietyin edellytyksin merkitä käypään arvoon myös muita tietyt ehdot täyttäviä rahoitusvaroja ja -velkoja, jos päätös näiden erien pysyvistä käypään arvoon merkitsemisestä tehdään tällaista erää ensimmäistä kertaa kirjanpitoon merkittäessä. Osuuspankissa tähän erään voidaan merkitä vain sellainen rahoitusvaroihin kuuluva instrumentti, johon liittyy yksi tai useampi sellainen kytketty johdannainen, joka kirjanpidossa muutoin pitäisi esittää erillään tästä instrumentista ja arvostaa käypään arvoon.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntitulokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

1.4.2.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättyä päivänä ja jotka on hankittu aikomuksella ja kyvyllä pitää eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen jäljellä olevalle juoksuaajalle. Vastaerä kirjataan arvopaperin kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Mikäli on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettäviin rahoitusvaroihin kuuluvan joukkovelkakirjan arvo on alentunut, kirjataan arvonalentumistappio tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.4.2.4 Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka ovat osuuspankin myöntämiä luottoja ja niihin rinnastettavia rahoitussopimuksia sekä noteeraamattomia saamistodistuksia.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Jos lainan tai saamisen arvo on tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta alhaisempi kuin jaksotettu hankintamenu, arvostetaan se arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenuon.

Lainoista ja muista saamisista kirjataan saamiskohtaisia ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton pääoman ja maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvonalentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien

diskontatut nykyarvot. Lisäksi mallissa arvioidaan tappion synnyttävän tapahtuman ajankohtaa ns. havainnointiviiveen avulla.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvystä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvystä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina poistetaan taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun, tai taseesta poiskirjaamisesta on tehty muutoin erillinen päätös. Taseesta poiskirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Mikäli on saatu objektiivista näyttöä saamiskohtaisen arvonalentumisen testauksessa aiemmin mukana olleen asiakkaan maksukyvyn palautumisesta, arvonalentumisen määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyn parantumisesta aiheutuneet muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.4.2.5 Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat muodostuvat pääasiassa saamistodistuksista, pitkäaikaisista osakesijoituksista ja muista toiminnalle välttämättömistä osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Silloin kun käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman Käyvän arvon rahastoon, josta ne kirjataan tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, kun omaisuuserä myydään, saamistodistus erääntyy tai sen arvon on todettu alentuneen. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös näiden rahoitusvarojen myyntitulokset.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen rahoitusvarojen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

1.4.2.6 Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat. Velka merkitään taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä saatu. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

1.4.3 Pitkäaikaissästämissopimukset

Osuuspankit, jotka tarjoavat PS-palveluja, vastaanottavat asiakkaan suorittamat maksut tarkoitusta varten avatulle talletussuojan piiriin kuuluvalla säästämistilille. Jos säästövarat jätetään säästämistilille tai sijoitetaan osuuspankin tarjoamalle muulle talletustilille, merkitään säästövarat pankin taseessa talletusvelkoihin. Jos säästövarat sijoitetaan sopimuksen mukaisesti muihin sijoituskohteisiin, kirjataan sijoitetut varat pois säästämistililtä ja pankki kirjaa ne taseen ulkopuoliseen säästämissopimuskohtaiseen reskontraan.

Säästövarojen sijoittamisesta saadut korot, osingot ja muut tuotot sekä sijoituskohteiden ja niihin liittyvien oikeuksien luovutuksesta ja pääoman takaisinmaksusta kertyvät varat kirjataan taseessa olevalle säästämistilille, jollei varoja välittömästi sijoiteta uudelleen. Säästämissopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot kirjataan tulosvaikutteisesti säästämistiliä veloittaen.

1.4.4 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

1.4.5 Johdannaissopimukset

Osuuspankki tekee johdannaissopimuksia suojaustarkoituksessa joko taloudellisina suojina tai kirjanpidollisen suojauslaskennan säännöin. Sopimusvastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj. Suojauksessa käytetään korkojohdannaisia.

Johdannaiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, onko johdannainen määritelty suojaustarkoitukseen ja minkä luonteista erää se suojaa.

Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvonmuutokset kirjataan taseen vastaavaa -puolen erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset taseen vastattavaa -puolen erään Johdannaissopimukset. Koronvaihtosopimusten vaihdettavat korot jaksotetaan ajan kulumisen perusteella taseen siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin sekä vastaerät nettona tuloslaskelman korkoihin.

1.4.5.1 Taloudelliset suojat

Taloudellisessa suojaamisessa suojataan tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan sovellettavan riskienhallintastrategian mukaisesti. Koska suojauksen tehokkuutta ei ole tarkoituksenmukaista todentaa suojauslaskennan säännöillä, suojaustapaa kutsutaan muutoin suojaavaksi. Taloudellisessa suojauksessa johdannaissopimuksen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Enimmäis- ja vähimmäiskorkoehtoisten yritysluottojen korkoriski suojataan luottokohtaisesti ostamalla sovitulle korkoputkiehdolle vastakkaismerkkinen johdannaispari. Kytkeytyt johdannaiset ja niitä kattavat korkokatto- ja lattiajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Arvostustulokset kirjataan korkoihin.

1.4.5.2 Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa tehokkaaksi todennetun suojaussuhteen kirjanpidollista laskentakäytäntöä, jossa suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta.

Osuuspankeilla voi olla suojauslaskennan piirissä sekä rahoitusvaroja että rahoitusvelkoja, kuten lainat ja saamiset –ryhmään sisältyvä yksittäinen luotto tai luottokanta, myytävissä olevien arvostusryhmään kuuluva saamistodistus sekä muiden rahoitusvelkojen yksilöity määräaikaistalletuserä tai liikkeeseen laskettu emissio. Osuuspankit käyttävät korkosuojaukseen sekä perinteisiä koronvaihtosopimuksia että OTC swap-johdannaisia. Vastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj.

Suojaukseen käytettyjen johdannaisien ja suojauksen kohteet yksilöidään suojausta aloitettaessa. Samoin dokumentoidaan suojaussuunnitelma ja suojauksen tavoitteet. Lisäksi jokaisena tilinpäätöspäivänä osoitetaan suojauksen tehokkuus.

1.4.5.3 Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskiltä suojautumiseen. Suojaavan johdannaisinstrumentin ja suojattavan kohteen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan suojauslaskennan nettotuottoihin.

1.4.5.4 Rahavirran suojauslaskenta

Euribor –sidonnaisen luottokannan tulevien korkovirtojen korkomuutosta suojaavat koronvaihtosopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, kuuluvat rahavirran suojauslaskennan piiriin.

Rahavirran suojauksessa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Koronvaihtosopimuksista jaksotettavat siirtyvät korot kirjataan suoriteperusteisesti. Korkokertymät esitetään taseen siirtosaamisissa tai siirtovelloissa. Molempien vastaerä kirjataan nettona korkokatteen Korkotuotot johdannaissopimuksista –erään. Nettokorko on joko korkotuotto tai korkotuoton oikaisu.

Rahoitusjohdannaisena käytettävät koronvaihtosopimukset arvostetaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti. Käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon laskennallisella verovelalla vähennettynä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5 TILINPÄÄTÖSERIEN NETOTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Milloin osuuspankillä on saaminen siltä, jolle pankki itse on velkaa, esitetään saaminen ja velka taseessa erikseen, jollei pankilla ole lakisääteistä oikeutta kuittaamiseen ja jollei pankki aio käyttää oikeuttaan kuittaukseen.

1.6 ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus, velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kursseja. Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot kirjataan tuloslaskelman erään Valuuttatoiminnan nettotuotot.

1.7 OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ JA SAMAA KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyhtiöihin sekä samaan konserniin kuuluvien yritysten osakkeisiin merkitään hankintameno, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintameno, arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintameno. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.8 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kirjanpitolain 5 luvun 5 a §:n mukaiset aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan ja poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Myös mahdollisesti aktivoidut muut pitkävaikutteiset menot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintameno. Jos aineettoman hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n mukaiset kehittämismenot aktivoidaan, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Mikäli vaikutusaikaa ei voida arvioida luotettavalla tavalla, kehittämismenot poistetaan enintään kymmenessä vuodessa.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.9 AINEELLISET HYÖDYKKEET

1.9.1 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen, omaisuuden arvonnousujen tai molempien hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat vuokrattavien tilojen hallintaan sekä maksamatta jääneen saamisen sijaan tulevat kiinteistöt. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöstä osa vuokrataan ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia pinta-alasta), luokitellaan se sijoituskiinteistöksi. Jos osa tavallisen kiinteistöyhtiön omistamista tiloista on sijoituskäytössä ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia kiinteistöyhtiön omistamien tilojen pinta-alasta), luokitellaan osakkeet sijoituskiinteistöiksi.

Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintameno. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintameno. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen perusparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Mikäli sijoituskiinteistön todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alempi kuin kirjanpitoarvo, kirjanpitoarvon ja todennäköisen luovutushinnan erotus poistetaan sinä tilikautena, jolloin arvonalennus todetaan.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomituksen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja –tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Sijoituskiinteistöksi rakennettavat uudet kiinteistöt (tai kiinteistöyhteisöosakkeet) kirjataan ennen valmistumista IAS 40-standardin mukaisesti keskeneräiseksi käyttöomaisuushyödykkeeksi sijoituskiinteistöjen ryhmään ja otetaan huomioon sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyssä jo ennen valmistumista.

1.9.2 Muut kiinteistöt

Muilla kiinteistöillä tarkoitetaan omassa käytössä olevia kiinteistöjä, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi luetaan myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on yli viisi prosenttia pinta-alasta. Tavallisen kiinteistöyhtiön osakkeet luetaan omassa käytössä oleviksi, jos yhtiön omistamista tiloista yli viisi prosenttia on omassa käytössä.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tasearvoa määritettäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenuon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta arvioidaan jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon alentumien, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta. Jos omassa käytössä olevan kiinteistön todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenua pienempi, erotus kirjataan arvonalennuksena kuluksi.

Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen perusparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot sekä kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.9.2.1 Arvonorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonnääritysmenetelmät

Arvonorotuksia voidaan tehdä maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä hankintamenua olennaisesti suurempi. Arvonorotusten kohteena olevien maa-alueiden ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden arvot perustuvat arviokirjoihin.

1.9.2.2 Taseesta pois kirjaaminen

Sijoituskiinteistö tai omassa käytössä oleva kiinteistö kirjataan pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan pysyvästi käytöstä eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

1.9.2.3 Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet merkitään taseeseen hankintamenuon ja kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Jos hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintamenu, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.9.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintameno poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä poistoja. Poistojen tekeminen aloitetaan sen jälkeen kun kohde on hankittu tai kun se on valmistunut ja otettu käyttöön.

Taloudelliset vaikutusajat ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Rakennukset	30 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet	3 – 10 vuotta

1.10 VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksin tai muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot. Sijoituskiinteistöjen vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle otettuja hyödykkeitä ei merkitä taseeseen. Vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

1.11 PAKOLLISET VARAUKSET

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.12 OMA PÄÄOMA

Osuuspankin omaan pääoman sisältyvät osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus erillisellä päätöksellä kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Normaalitilanteessa osuuspääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa viranomaisen antamissa rajoissa. Osuuspankin tilinpäätöksessä omaan pääomaan luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtsanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille saman suuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

1.13 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Taseen tilinpäätössiirtojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Veroperusteiset varaukset sisältää tehdyt vapaaehtoiset tilinpäätössiirrot, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirtoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyn luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä veroperusteisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiirrot sisältävät myös laskennallisen verovelan. Veroperusteisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa osuuspankin ennakoituja riskejä.

1.14 TYÖSUHDE-ETUUDET

1.14.1 Eläke-etuudet

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP- Eläkekassassa ja lisäeläketurva OP- Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

1.14.2 Henkilöstörahasto

Osuuspankki voi kuulua OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.14.3 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Osuuspankin lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on 6-12 kuukautta ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko osuuspankin henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat osuuspankeissa toimivat johtajat ja erikseen määritellyt avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän yhteiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 – 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 – 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OP Yrityspankin liikkeeseen laskemina debenttureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debenttuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 – 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.15 TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot muodostuvat verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien veroista ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista.

Laskennallinen verosaaminen lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansioista hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

1.16 TULOUTUSPERIAATTEET

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Luottojen viivästyskorot tuloutetaan maksuperusteisesti. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

1.17 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuusitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käyttämättömät luottolimiitit ja arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

1.18 VIRANOMAISMAKSUT

Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakausvirasto. Rahoitusvakausviraston tehtävänä on hallinnoida rahoitusvakausrahaa, joka koostuu vakausmaksuin kartutettavasta kriisinratkaisurahastosta ja talletussuojamaksuin kartutettavasta talletussuojarahastosta (uusi talletussuojarahasto). Pankkivalvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Menettelytapa- ja makrovalvonnasta vastaa Finanssivalvonta. Viranomaismaksut kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin.

1.18.1 Vakausmaksu

Vakausmaksuja kerätään euroalueen kriisinratkaisurahastoon vuoteen 2024 asti siten, että rahaston tavoitetaso 1 prosenttia korvattavien talletusten määrästä saavutetaan. Luottolaitoksilta kerättävät vakausmaksut siirretään edelleen EU:n yhteiseen kriisinratkaisurahastoon, jota hallinnoi EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). SRB päättää myös vakausmaksujen määrästä. Vuonna 2016 kutakin pankkia hyvitetään vakausmaksuissa samassa suhteessa kuin se on aiemmin maksanut pankkiveroa (laki väliaikaisesta pankkiverosta oli voimassa 2013-2014). Vakausmaksusta ei ole tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2016.

1.18.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU vaatimukset. Sääntöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakausrahasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei tule osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2016.

1.18.3 Rahoitusvakausraston hallintomaksu

Rahoitusvakausraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

1.18.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

1.18.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

Osana OP Ryhmää osuuspankki on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella, EKP määrää valvontamaksun OP Ryhmän keskusyhteisölle, joka jakaa sen Ryhmän jäsenpankeille.

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

Tasetta koskevat liitetiedot

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Osakkeet ja osuudet
- 19 Johdannaissopimukset
- 20 Aineettomat hyödykkeet
- 21 Kiinteistöt
- 22 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 23 Muut varat
- 24 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 25 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 26 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 27 Muut velat
- 28 Pakolliset varaukset
- 29 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 30 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 31 Oma pääoma
- 32 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 33 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2016
- 34a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2016
- 34b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2016

Muut liitetiedot

- 35 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2016
- 36 Eläkevastuut
- 37 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 38 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 39 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 40 Henkilöstö ja toimitilintä jäsenet sekä lähipiiri
- 41 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016
- 42 Notariaattitoiminta
- 43 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2016
- 44 Pitkäaikaissäätämispalvelu

POHJOIS-SAVON OP

560005

1. Korkotuotot

Saamisista luottolaitoksilta
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
Saamistodistuksista
Johdannaissopimuksista
josta rahavirran suojaus
Muut korkotuotot
Yhteensä
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot

2016	2015
3 444 186,74	2 773 707,02
22 836 862,02	25 978 038,93
564 745,94	717 723,84
4 472 480,68	3 776 466,56
4 906 966,45	4 232 376,65
6 514,89	5 485,79
31 324 790,27	33 251 421,94
191 879,24	53 094,18

2. Korkokulut

Veloista luottolaitoksille
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
Muut korkokulut
Yhteensä

2016	2015
246 307,64	651 036,35
3 201 558,86	5 315 725,27
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
281,42	1 194,92
3 448 147,92	5 967 956,54

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

Vuokratuotot
Suunnitelman mukaiset poistot
Arvonalentumiset
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)
Palkkiotuotot
Muut välittömät tuotot
Muut välittömät kulut
Yhteensä

2016	2015
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat
Myytavissä olevista
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä
Omistusyhteisyriksiltä
Yhteensä

2016	2015
3 345,00	1 955,00
10 449 411,83	15 766 484,39
0,00	70 000,00
0,00	0,00
10 452 756,83	15 838 439,39

5. Palkkiotuotot ja -kulut**Palkkiotuotot**

Luotonannosta
Talletuksista
Maksuliikenteestä
Rahastoista
Omaisuidenhoidosta
Lainopillisista tehtävistä
Arvopaperinvälityksestä
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta
Vakuutusten välityksestä
Takauksista
Muut
Yhteensä

2016	2015
5 980 116,43	5 657 376,23
184 260,15	205 271,56
6 090 477,10	6 265 552,01
950 815,03	882 202,15
1 129 334,78	1 313 513,60
943 372,28	989 022,02
138 398,29	243 179,79
342,00	68 822,41
5 445 948,21	4 975 994,43
242 501,18	261 810,56
-3 425 623,73	-4 081 693,97
17 679 941,72	16 781 050,79

POHJOIS-SAVON OP

560005

Palkkiokulut

Makselut toimitusmaksut
Muut
Yhteensä

2016	2015
1 837 628,53	2 125 066,15
623 503,29	215 600,21
2 461 131,82	2 340 666,36

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot**Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot**

Saamistodistuksista
Osakkeista ja osuuksista
Muut
Yhteensä

2016	2015
79 383,88	81 450,53
-118 481,00	0,00
0,00	0,00
-39 097,12	81 450,53

Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat

Saamistodistuksista
Osakkeista ja osuuksista
Muista
Yhteensä

2016	2015
16 904,25	-36 887,25
107 804,11	10 384,65
0,00	0,00
124 708,36	-26 502,60

Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä

2016	2015
85 611,24	54 947,93

Johdannaisten nettotuotot

2016	2015
40,61	-16 992,00

Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoan arvostettavista rahoitusvaroista

2016	2015
-982 681,23	-1 878 598,24

Valuuttatoiminnan nettotuotot

2016	2015
36 746,03	52 486,58

Kaikki yhteensä

2016	2015
-860 283,35	-1 788 155,73

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot**Saamistodistuksista**

Myyntivoitot ja -tappiot
Arvon alentumistappiot ja niiden peruutukset
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty
Yhteensä

2016	2015
-14 446,85	0,00
0,00	0,00
146 423,03	0,00
131 976,18	0,00

Osakkeista ja osuuksista

Myyntivoitot ja -tappiot
Arvon alentumistappiot
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty
Yhteensä

2016	2015
-109 857,25	6 324 877,51
0,00	-118 908,59
1 421 034,35	0,00
1 311 177,10	6 205 968,92

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä

2016	2015
1 443 153,28	6 205 968,92

8. Suojauslaskennan nettotulos

Suojausinstrumenttien nettotulos
Suojauskohteiden nettotulos
Yhteensä

2016	2015
41 666,94	297 889,01
-41 666,94	-297 889,01
0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokra- ja osinkotuotot
Muut tuotot
Myyntivoitot
Vuokratulot
Suunnitelman mukaiset poistot
Myyntitappiot
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset
Muut kulut
Yhteensä

2016	2015
1 040 202,04	1 146 473,50
8 153,00	7 217,00
242 067,30	81 187,12
0,00	0,00
-120 129,51	-20 332,00
-575 938,66	-131 956,40
-1 630 569,02	-1 124 200,00
-943 159,31	-924 110,75
-1 979 374,16	-965 721,53

POHJOIS-SAVON OP

560005

10. Liiketoiminnan muut tuotot

Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä
Fuusioidut
Muut
Yhteensä

2016	2015
464 362,79	384 262,82
228 241,14	0,00
118 908,67	319 784,30
401 436,71	302 865,08
1 212 949,31	1 006 912,20

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Suunnitelman mukaiset poistot
Arvonalentumiset
Yhteensä

2016	2015
893 962,24	972 673,06
2 165 289,53	472 718,30
3 059 251,77	1 445 391,36

12. Liiketoiminnan muut kulut

Vuokrakulut
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä
Fuusioidut
Muut
Yhteensä

2016	2015
151 559,34	198 229,95
1 370 034,15	1 859 570,21
0,00	0,00
0,00	0,00
2 250 291,52	1 884 109,62
3 771 885,01	3 941 909,78

13. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

2016

Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista

Saamisista luottolaitoksilta
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä
Asiakkaan puolesta ja hyväksy annetuista sitoumuksista
Muista
Yhteensä

Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista
Muista
Yhteensä

Arvonalentumistappiot yhteensä

Saamiskohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
0,00	0,00	0,00	0,00
5 442 291,66	87 299,82	-2 607 838,52	2 921 752,96
1 960,66	-5 077,73	-23 001,99	-26 119,06
0,00	0,00	0,00	0,00
5 444 252,32	82 222,09	-2 630 840,51	2 895 633,90
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
5 444 252,32	82 222,09	-2 630 840,51	2 895 633,90

POHJOIS-SAVON OP

560005

14. Saamiset luottolaitoksilta**Vaadittaessa maksettavat**

Talletukset
Muut
Yhteensä

Muut kuin vaadittaessa maksettavat

Keskuspankeilta
Luottolaitoksilta
Talletukset
Muut
Yhteensä

Saamiset luottolaitoksilta yhteensä

josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset

31.12.2016 **31.12.2015**

25 894 337,51	53 793 919,74
0,00	0,00
25 894 337,51	53 793 919,74
0,00	0,00
277 092 856,55	162 840 432,12
55 000 000,00	30 000 000,00
332 092 856,55	192 840 432,12
357 987 194,06	246 634 351,86
0,00	0,00

15. Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä**Luotonanto ja takausaamiset sektoreittain**

Yritykset
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset
Julkisyhteisöt
Kotitalouksia palvelevat voittoja tavoittelemattomat yhteisöt
Kotitaloudet
Ulkomaat
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset
Yhteensä
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset

31.12.2016 **31.12.2015**

368 329 730,06	343 481 208,61
16 007 146,50	16 008 962,49
71 973 389,73	39 510 974,14
16 233 373,49	11 714 895,23
1 183 303 741,71	1 154 037 261,52
0,00	0,00
-1 853 142,53	-1 770 920,44
1 653 994 238,96	1 562 982 381,55
0,00	0,00

Tase-erään sisältyy luottoja

1 413,33

euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Taseeseen sisältyy luottoja

2 028 816 240,09

euroa, joista on kirjattu arvonalentuminen (määrä ennen arvonalentumista)

Luottojen ja takausaamisten arvonalentumiset

Arvonalentumiset tilikauden alussa
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen
Arvonalentumiset tilikauden lopussa

2016 **2015**

15 365 292,89	13 099 608,29
5 357 336,00	5 069 014,42
82 222,09	-423 581,16
-2 474 459,54	-1 740 547,69
-1 495 584,37	-639 200,97
16 834 807,07	15 365 292,89

16. Leasingkohteet

Ennakkomaksut
Koneet ja kalusto
Kiinteä omaisuus ja rakennukset
Muu omaisuus
Yhteensä

31.12.2016 **31.12.2015**

0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00

17. Saamistodistukset**Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2016**

Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat
Myytävisiä olevat
Eräpäivään asti pidettävät
Yhteensä

Keskuspankki- rahoitukseen oikeuttavat	Muut saamis- todistukset	Yhteensä	Josta huonommalla etuoikeudella
0,00	2 348 342,00	2 348 342,00	0,00
0,00	34 549 809,23	34 549 809,23	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	36 898 151,23	36 898 151,23	0,00

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Myytavissa olevat

Eräpäivään asti pidettävät

Yhteensä

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
1 994 300,00	354 042,00	2 348 342,00
34 549 809,23	0,00	34 549 809,23
0,00	0,00	0,00
36 544 109,23	354 042,00	36 898 151,23

31.12.2016	31.12.2015
-------------------	-------------------

	31.12.2019		31.12.2019	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion velkasitoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kuntatodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muulta	36 544 109,23	354 042,00	36 898 151,23	42 339 932,23
Eräpäivään asti pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	1 994 300,00	354 042,00	2 348 342,00	3 129 424,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	1 873 400,00	354 042,00	2 227 442,00	3 001 024,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	120 900,00	0,00	120 900,00	128 400,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat	34 549 809,23	0,00	34 549 809,23	39 210 508,23
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritystodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	33 890 740,38	0,00	33 890 740,38	33 607 275,63
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	800 000,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	3 240 318,20
Muut	659 068,85	0,00	659 068,85	1 562 914,40
Yhteensä	36 544 109,23	354 042,00	36 898 151,23	42 339 932,23

Taseeseen sisällyy saamistodistuksia

0,00 euroa, joille ei tulouteta korkoa.

18. Osakkeet ja osuudet**31.12.2016****Osakkeet ja osuudet**

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät
Myytavissä olevat
Omistusyhteisyritysosakkeet
Tytäryritysosakkeet
Yhteensä

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	234 751 565,13	234 751 565,13	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	329 300,82	329 300,82	0,00
0,00	235 080 865,95	235 080 865,95	0,00

Muut kuin julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoon.

19. Johdannaisopimukset**Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaisopimukset 31.12.2016****Korkojohdannaiset**

Terminisopimukset
Optiosopimukset
Ostetut
Asetetut

Koronvaihtosopimukset
josta rahavirran suojaus
Muut swap -sopimukset

Valuuttajohdannaiset

Terminisopimukset
Optiosopimukset
Ostetut
Asetetut

Koron- ja valuuttavaihtosopimukset

Osakejohdannaiset

Terminisopimukset
Optiosopimukset
Ostetut
Asetetut

Muut johdannaiset

Terminisopimukset
Optiosopimukset
Ostetut
Asetetut

Johdannaiset yhteensä

Nimellisarvot	Käyvät arvot	
	Positiiviset	Negatiiviset
377 162 304,48	7 569 148,09	183 162,21
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
376 972 468,05	7 568 774,07	183 162,21
295 000 000,00	7 134 723,33	183 162,21
189 836,43	374,02	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00
	7 569 148,09	183 162,21

POHJOIS-SAVON OP

560005

Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika					
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	157 162 304,48	170 000 000,00	50 000 000,00	0,00	377 162 304,48
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	156 972 468,05	170 000 000,00	50 000 000,00	0,00	376 972 468,05
Muut swap -sopimukset	189 836,43	0,00	0,00	0,00	189 836,43
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2016

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	33 297 709,74	0,00	1 227 768,56
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	33 297 709,74	0,00	1 227 768,56
Ostetut	33 297 709,74	0,00	1 227 768,56
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	1 227 768,56

POHJOIS-SAVON OP

560005

Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika					
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	4 021 353,15	10 177 393,33	15 711 463,26	3 387 500,00	33 297 709,74
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	4 021 353,15	10 177 393,33	15 711 463,26	3 387 500,00	33 297 709,74
Ostetut	4 021 353,15	10 177 393,33	15 711 463,26	3 387 500,00	33 297 709,74
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	381 763 793,88	10 787 767,89	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	381 131 357,45	10 780 145,72	0,00
josta rahavirran suojaus	300 000 000,00	10 395 010,07	0,00
Muut swap -sopimukset	632 436,43	7 622,17	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		10 787 767,89	0,00

POHJOIS-SAVON OP

560005

Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu aika					
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	136 563 957,45	230 199 836,43	15 000 000,00	0,00	381 763 793,88
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	136 131 357,45	230 000 000,00	15 000 000,00	0,00	381 131 357,45
Muut swap -sopimukset	432 600,00	199 836,43	0,00	0,00	632 436,43
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2015

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	28 636 695,99	8 603,50	1 132 797,48
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	28 636 695,99	8 603,50	1 132 797,48
Ostetut	28 636 695,99	8 603,50	1 132 797,48
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		8 603,50	1 132 797,48

POHJOIS-SAVON OP

560005

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	3 687 714,85	12 257 837,34	11 228 643,80	1 462 500,00	28 636 695,99
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	3 687 714,85	12 257 837,34	11 228 643,80	1 462 500,00	28 636 695,99
Ostetut	3 687 714,85	12 257 837,34	11 228 643,80	1 462 500,00	28 636 695,99
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaisopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

20. Aineettomat hyödykkeet

ICT-menot
Muut kehittämismenot
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet
Yhteensä

31.12.2016	31.12.2015
235,00	344,00
0,00	0,00
0,00	0,00
0,00	0,00
235,00	344,00

21. Kiinteistöt

31.12.2016

Kiinteistöomistukset
Maa- ja vesialueet
Rakennukset
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet
Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
1 835 657,51	346 115,58	308 354,00
8 690 462,00	9 667,00	195 808,00
935 680,00	5 296 893,56	7 887 320,09
11 461 799,51	5 652 676,14	8 391 482,09

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

22. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

	Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus- kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
Hankintameno tilikauden alussa	29 502,29	11 800 040,83	27 327 937,91	6 204 214,86
+ lisäykset tilikautena	0,00	1 764 890,42	392 967,34	225 188,55
- vähennykset tilikautena	0,00	-3 056 266,27	-505 993,23	-3 399 216,53
+/- siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-109,00	-120 129,51	-688 066,69	-205 786,55
+/- tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset	0,00	91 346,53	-2 165 289,53	0,00
+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset	0,00	67 057,21	480 512,60	3 369 943,53
- kertyneet poistot tilikauden alussa	-29 158,29	-115 193,52	-12 659 238,66	-4 966 522,79
- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa	0,00	-4 860 712,51	-881 721,51	0,00
+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa	0,00	157 327,53	160 691,28	0,00
+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset	0,00	-75 684,57	0,00	0,00
= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	235,00	5 652 676,14	11 461 799,51	1 227 821,07

23. Muut varat

	31.12.2016	31.12.2015
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	7 890,00
Maksujenvälityssaamiset	43 333,00	12 532,73
Muut	1 914 533,44	1 665 409,16
Yhteensä	1 957 866,44	1 685 831,89

24. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	31.12.2016	31.12.2015
Korot		
Korkosaamiset	6 549 112,21	6 269 096,58
Maksetut korkoennakot	0,00	5 087,43
Yhteensä	6 549 112,21	6 274 184,01
Muut		
Muut maksetut ennakkomaksut	342 416,74	109 448,05
Muut siirtosaamiset	2 346 895,17	72 406,67
Yhteensä	2 689 311,91	181 854,72
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	9 238 424,12	6 456 038,73

25. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2016	Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
Jaksotuseroista	782 402,49	35 641,40	746 761,09
Muista väliaikaisista eroista	0,00	1 659 508,96	-1 659 508,96
Yhteensä	782 402,49	1 695 150,36	-912 747,87

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuihin myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksista kirjatuihin laskennallisista verosaamisista ja -veloista.

Arvonkorotukset 31.12.2016

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonorotuksia	242 334,24
Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonorotuksen kohteet myytäisiin, arvonorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi	48 466,85

Tilinpäätössiirtojen kertymä

	Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
Poistoero	0,00	0,00	0,00
Verotusperusteiset varaukset	54 893 063,80	10 978 612,76	43 914 451,04
Yhteensä	54 893 063,80	10 978 612,76	43 914 451,04

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja verotusperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

26. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Sijoitustodistukset
Joukkovelkakirjalainat
Muut
Yhteensä

Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Nimellisarvo 31.12.2016	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Nimellisarvo 31.12.2015
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00

27. Muut velat

Arvopapereiden osto-velat
Maksujenvälitysvelat
Muut
Yhteensä

31.12.2016	31.12.2015
0,00	7 840,00
292 714,02	363 810,09
4 757 208,19	2 587 562,00
5 049 922,21	2 959 212,09

28. Pakolliset varaukset

31.12.2016

Varaukset 1.1.
+ varauslisen lisäys
- käytetyt varaukset
- peruutukset
Varaukset 31.12.

Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
				87 813,00	87 813,00
					0,00
					0,00
				14 268,00	14 268,00
0,00	0,00	0,00	0,00	73 545,00	73 545,00

29. Siirtovelat ja saadut ennakot

Korot

Korkovelat
Saadut korkoennakot
Yhteensä

31.12.2016	31.12.2015
2 611 249,99	3 779 219,53
48 323,49	22 442,58
2 659 573,48	3 801 662,11

Muut

Muut saadut ennakkomaksut
Muut siirtovelat
Yhteensä

23 724,13	18 181,54
7 614 454,79	10 725 668,89
7 638 178,92	10 743 850,43
10 297 752,40	14 545 512,54

Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä

30. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2016
0,00
0,00
0,00

POHJOIS-SAVON OP

560005

31. Oma pääoma

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	309 331 824,96	27 218 094,62	-18 350 951,89	0,00	318 198 967,69
Osuuspääoma	115 503 674,09	9 184 915,91	-10 388 290,00	0,00	114 300 300,00
Jäsenosuudet	6 401 784,09	577 015,91	-151 100,00	0,00	6 827 700,00
Tuotto-osuudet	105 471 900,00	8 607 900,00	-7 031 900,00	424 700,00	107 472 600,00
Lisäosuudet	3 629 990,00	0,00	-3 205 290,00	-424 700,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00				0,00
Arvonkorotusraho	70 016,63		-70 016,63		0,00
Muut sidotut rahastot	31 033 489,24	1 715 956,60	-5 011 668,59	0,00	27 737 777,25
Vararahasto	21 099 741,42				21 099 741,42
Käyvän arvon rahasto	9 933 747,82	1 715 956,60	-5 011 668,59		6 638 035,83
Sääntöjen mukaiset rahastot	0,00				0,00
Muut rahastot	0,00				0,00
Vapaat rahastot	31 313 000,70		-5 667,94		31 307 332,76
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	131 411 644,30		-2 875 308,73		128 536 335,57
Tilikauden voitto tai tappio		16 317 222,11	0,00		16 317 222,11

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	827 050,49	396 921,73	0,00	147 185,29	1 076 786,93
Osakkeet ja osuudet	790 689,27	630 345,08	0,00	1 421 034,35	0,00
Muut	8 316 008,06	688 689,79	3 443 448,95	0,00	5 561 248,90
Rahavirran suojaus	10 395 010,07	0,00	3 443 448,95	0,00	6 951 561,12
laskennalliset verot	-2 079 002,01	688 689,79	0,00		-1 390 312,22
Yhteensä	9 933 747,82	1 715 956,60	3 443 448,95	1 568 219,64	6 638 035,83

32. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät

Oma pääoma 31.12.2016

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

Oma pääoma yhteensä

142 038 077,25
176 160 890,44
318 198 967,69

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakokelvottomat erät

Voitonjakokelpoiset varat

176 160 890,44
37 500,00
176 123 390,44

33. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2016

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisöille ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	42 987 194,06	6 000 000,00	49 000 000,00	260 000 000,00	0,00
	49 974 375,91	142 827 130,48	587 437 719,50	466 467 694,30	407 287 318,77
	5 223 450,00	3 980 054,67	27 035 577,71	0,00	659 068,85
	75 188 700,28	35 000 000,00	0,00	100 000 000,00	0,00
	1 684 117 474,53	26 589 304,65	2 141 448,03	1 043 942,94	9 496 816,22
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut kuin määräaikaistalletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

POHJOIS-SAVON OP

560005

34a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2016

Saamiset luottolaitoksilta
 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
 Keskuspankkirahoitukseen oikeutavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset
 Johdannaissovimukset
 Muu omaisuus
 Velat luottolaitoksille
 Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
 Johdannaissovimukset ja kaupankäyntilarkoituksessa pidettävät velat
 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
 Muut velat

Kotimaan raha	Ulkomaan raha
348 505 009,08	9 482 184,98
1 653 994 238,96	0,00
36 898 151,23	0,00
8 796 916,65	0,00
266 578 523,42	159 592,07
210 179 513,71	9 186,57
1 713 917 758,28	9 471 228,08
0,00	0,00
1 410 930,77	0,00
0,00	0,00
16 327 372,01	6 595,47

34b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2016

Rahoitusvarat
 Käteiset varat
 Saamiset luottolaitoksilta
 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
 Saamistodistukset
 Osakkeet ja osuudet
 Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä
 Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä
 Johdannaissovimukset
 Yhteensä
 Rahoitusvelat
 Velat luottolaitoksille
 Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
 Johdannaissovimukset ja muut kaupankäyntilarkoituksessa pidettävät velat
 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
 Yhteensä

Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
2 118 427,26	2 118 427,26
357 987 194,06	357 987 194,06
1 653 994 238,96	1 653 994 238,96
36 898 151,23	36 898 151,23
234 751 565,13	234 751 565,13
0,00	0,00
329 300,82	329 300,82
8 796 916,65	8 796 916,65
2 294 875 794,11	2 294 875 794,11
210 188 700,28	210 188 700,28
1 723 388 986,37	1 723 388 986,37
0,00	0,00
1 410 930,77	1 410 930,77
0,00	0,00
1 934 988 617,42	1 934 988 617,42

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit

Saamistodistukset
 Osakkeet ja osuudet
 Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)
 Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)

Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
21 598 430,14	12 292 310,24	3 007 410,85	36 898 151,23
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	7 569 148,09	0,00	7 569 148,09
0,00	1 410 930,77	0,00	1 410 930,77

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Avaava tase 1.1.2016
 siirrot tasoon 3
 siirrot tasosta 3
 muu muutos
 Päätävä tase 31.12.2016

0,00
3 007 410,85
0,00
0,00
3 007 410,85

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiissä listatuista osakkeista, noteeraluista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy loimivilta markkinoilla saatavien noteerausten perusteella.

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostuspäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään epäliikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistettuja lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

35. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2016**Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

Muut omasta puolesta annetut vakuudet**Konserniyhtiön puolesta annetut****Muiden puolesta annetut**

joista lähimpiin kuuluvalla johdolle

Annetut vakuudet yhteensä

Pantit	Kiinnitykset	Muut Vakuudet	Yhteensä
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	102 009 446,45	102 009 446,45
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	102 009 446,45	102 009 446,45

36. Eläkevastuut

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu

Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

31.12.2016

0,00
0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön kautta.

37. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut

Yhden vuoden kuluessa maksettavat

Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat

Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat

Yhteensä

31.12.2016

0,00
0,00
0,00
0,00

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot**38. Taseen ulkopuoliset sitoumukset****Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2016**

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi

annetut sitoumukset

Takaukset ja pantit

Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat

sitoumukset

Arvopapereiden takaisinostositoumukset

Muut

josta luottolupaukset

Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyritysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
0,00	0,00	114 209 686,69	114 209 686,69
0,00	0,00	12 073 308,48	12 073 308,48
0,00	0,00	12 073 308,48	12 073 308,48
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	102 136 378,21	102 136 378,21
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	102 136 378,21	102 136 378,21
0,00	0,00	102 136 378,21	102 136 378,21

39. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2008 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee kymmenen vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2017-2025 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen

31.12.2016

87 681,22
0,00
0,00
87 681,22

40. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2016

Vakinainen kokoaikainen henkilöstö
 Vakinainen osa-aikainen henkilöstö
 Määräaikainen henkilöstö

Yhteensä

Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
189	-17
0	0
15	8
204	-9

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2016

Hallintoneuvoston jäsenet
 Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa
 josta toimitusjohtaja Seppo Pääkölle maksetut palkat ja palkkiot
 sekä luontoisedut

Palkat ja palkkiot
36 330,00
547 959,00
288 074,00
10 994,00

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallintoneuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkiota 385 euroa/kokous.
 Hallintoneuvoston puheenjohtajalle maksetaan lisäksi kuukausipalkkiona 880 euroa/kk.

Hallintoneuvoston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan hallituksen jäsenille maksetaan kokouspalkkiona 495 euroa/kokous ja kuukausipalkkioksi 473 €
 Hallituksen puheenjohtajalle maksetaan lisäksi kuukausipalkkiona 2,200 euroa/kk sekä lisäksi erillinen kokouspalkkio 495 euroa/kokous.
 Hallituksen varapuheenjohtajalle maksetaan kokouspalkkiona 495 euroa/kokous sekä kaksi kertaa kokouspalkkio eli 990 euroa /kokous, silloin kun hän joutuu toiminaan puheenjohtajan tehtävässä, lisäksi hallituksen varapuheenjohtajalle maksetaan hallituksen jäsenen kuukausipalkkio 473 eu.
 Pankin toimitusjohtajalle ei makseta hallitustyöskentelystä erillistä palkkiota tai etuusia.
 Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät eläkelakien ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti.
 Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 3 tai 6 kuukautta ja työnantajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta, jolloin hänelle irtisanomisaajan palkan lisäksi suoritetaan korvauksena 12 kuukauden rahapalkkaa vastaava korvaus.

Pohjois-Savon Osuuspankki liittyi OP-Henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2016 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle:
 OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painoilla 30% sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %.
 Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosuorituksen määrä vuodelta 2016 on noin 5,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta.
 Vuonna 2016 kirjattiin palkkioita yhteensä 461,062,08 euroa.

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana.
 Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksoille erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvityä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja.
 Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020.
 Palkkion arvoa jakotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.
 Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta sekä työ- ja toimituhteen voimassaoloa koskevia ehtoja.

POHJOIS-SAVON OP

560005

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkääntyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa.

Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän- että lyhyen aikavälin palkkiot.

Jos maksun viivästämisen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OPn liikkeeseen laskemana debentuurilainana.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2016

Tilintarkastuksesta
Tilintarkastajan muut lausunnot
Veroneuvonta
Muut palvelut
Yhteensä

Tilintarkastus- palkkiot
29 096,16
24 019,36
0,00
6 840,33
59 955,85

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2016

	Rahallainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahallainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	3 811 221,30	0,00	972 415,69	2 838 805,61	359 852,57
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 063 821,61	383 766,27	0,00	1 447 587,88	444 986,34
Yhteensä	4 875 042,91	383 766,27	972 415,69	4 286 393,49	804 838,91

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahallainat erään.

Rahallainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

Eläkesitoumukset

Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa
Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

0,00
0,00
0,00
0,00
0,00
0,00

Lähipiiri**Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä 31.12.**

Arvon alentumistappiot 1.1. 0,00
 Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella 0,00
 Arvon alentumistappiot 31.12. 0,00

Saamistodistukset 31.12.

Arvon alentumistappiot 1.1. 0,00
 Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella 0,00
 Arvon alentumistappiot 31.12. 0,00

Osakkeet ja osuudet 31.12.

Arvon alentumistappiot 1.1. 0,00
 Arvon alentumistappioiden muutos tilikaudella 0,00
 Arvon alentumistappiot 31.12. 0,00

Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.

Omistus	Hallinto- henkilöt	Osakkuus- yritys	Muut
0,00	4 856 945,16	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	518 365,42	0,00	0,00

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuoliset tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitoaissa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitiilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisäryitykset).

41. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäryritykset				
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Puistopetosen Päivärinne	100,00 %		
Kotipaikka:	Kuopio			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Karttulan Kassatalo	87,42 %	1 753 951,10	-1 195,78
Kotipaikka:	Karttula			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Itkonniemenkatu 27	83,88 %	665 196,57	1 322,89
Kotipaikka:	Kuopio			
Yrityksen nimi:	Pohjois-Savon OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	681 343,12	199 615,27
Kotipaikka:	Kuopio			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Elonkulma	100,00 %	230 543,60	0,00
Kotipaikka:	Kiuruvesi			
Yrityksen nimi:	Iisalmen Kiinteistökuuma	63,96 %	575 186,84	6 508,89
Kotipaikka:	Iisalmi			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Varkauden Pankkitalo	49,65 %	1 237 457,12	-138,90
Kotipaikka:	Varkaus			
Yrityksen nimi:	Tukilaisen Kiinteistö	66,50 %	206 489,45	1 971,77
Kotipaikka:	Varkaus			
Yrityksen nimi:	Kaavin Kassatalo	100,00 %	306 890,57	-1 099 987,13
Kotipaikka:	Kaavin			
Yrityksen nimi:	Varpaisjärven Liiketalo	50,90 %	517 208,13	57,78
Kotipaikka:	Varpaisjärvi			
Yrityksen nimi:	Iisalmen Vinanssikulma Oy	100,00 %	14 261,20	9 497,57
Kotipaikka:				
		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Omistusyhteisyritykset				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Kelloniemen Teollisuustalo	24,01 %	1 329 880,76	0,00
Kotipaikka:	Kuopio			
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Puijonkatu 22	38,41 %	4 910 881,64	257,02
Kotipaikka:	Kuopio			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Varkauden Kauppakatu 52	21,20 %	144 388,06	-0,81
Kotipaikka:	Varkaus			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Vuokatin Topinlampi	25,00 %	579 092,09	698,65
Kotipaikka:	Solkamo			
		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu				
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

42. Notariaattitoiminta

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Lisäksi pankki tarjoaa toimeksiantoon perustuvia omaisuuden hoitoon liittyviä liikeyritysten, kiinteistö- ja asunto-osakeyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien ostoa ja myyntiä, sekä kiinteistöjen ja asuntojen vuokrausta.

Osuuspankin sellaisten omissa nimissään asiakkaan lukuun hallitsemien varojen kokonaismäärä, joita sijoituspalvelulain 9. luvun mukaan ei merkitä varoiksi osuuspankin taseeseen

	0,00
--	------

43. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2016**Jäsenten lukumäärä**

Maksamatta olevat osuusmaksut

Irtisanotut jäsenosuusmaksut

Irtisanotut lisäosuusmaksut

Irtisanotut tuotto-osuusmaksut

	65 758
	4 900,00
	256 100,00
	3 206 390,00
	13 123 200,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava asiakasomistajuus antaa mahdollisuuden osallistua pankin hallintoon ja päätöksentekoon. Tuotto-osuuksiin ei liity asiakasomistajien oikeuksia eivätkä ne anna äänivaltaa. Vuosille 2016-2017 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jalkikäteeseen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankkien kansallisessa tilinpäätöksessä omiin pääomiin luetaan lisäksi lisäosuuspääoma, josta osuuspankeilla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä palauttamasta jäsenille. Irtisanottu lisäosuuspääoma luokitellaan tilinpäätöksessä velaksi. Lisäosuuspääoma palautetaan kuuden kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka perusteella palautus ensimmäisen kerran voidaan suorittaa. Jos irtisanottua lisäosuusmaksua ei ole voitu palauttaa kokonaisuudessaan, voi palautus tapahtua jälkipalautuksena, jos se on kolmen seuraavan tilinpäätöksen perusteella mahdollista. Lisäosuudelle maksetaan korkoa siihen asti, kun se on osuuskuntalain mukaan nostettavissa.

44. Pitkäaikaissäästämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili

Määräaikaiss- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset

Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä

Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)

OP-eläkesäästön eläketililtä veloitettut sopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot

Tilikauden aikana säästämistililtä maksetut eläkkeet

31.12.2016
72 027,52
0,00
72 027,52
374 371,77
721,70
0,00

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

Pankin pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä ja osakirjanpitojen tiedot on siirretty pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvedona.

Merkittävimmät osakirjanpidot:

Ottolainaus
 Antolainaus
 Omistaja-asiakasrekisteri
 Bonusjärjestelmä
 Tuotto-osuudet
 Korva, arvopaperikirjanpito
 Matkavaluutta
 ASLA, asiakaslaskutus
 Calypso, johdannais- ja arvopaperikirjanpito
 JORR, johdannaisreskontra
 Pankkitakaukset
 Haltia, kiinteistökirjanpito
 Havas, vastike- ja vuokrareskontra
 Osuuspankkien tilit OP Yrityspankissa
 POPS, Pankkien väliset online pikasiirrot ja shekit
 SAP HR ja Aditro
 SAP käyttöomaisuus
 SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldonsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARVONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS,LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT./VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP.VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KIINT.YHT.AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoitavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoitavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoitavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	LN	1028000001	1028999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminotavat	HN	1029000001	1029999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN eliminotavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminotavat	DG	1031000001	1031999999
	MYNTILASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS,MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminotavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminotavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN ei eliminotavat	DS	1037000001	1037999999
	MYNTILASKUTUS eliminotavat	DT	1038000001	1038999999
	MYNTILASKUTUS ei eliminotavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAUS	MT	1040000001	1040999999
	MATKALASKU /MATKAMIES	FA	1041000001	1041999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
	LUOTTORESKONTRA/KOTIPANKKI	FC	1043000001	1043999999
	JAHA/KOTIPANKKI	FD	1044000001	1044999999
	IFACTOR /OPR	FE	1045000001	1045999999
	IFACTOR /OPR JAKSOTUS	FF, FG	1046000001	1046999999
	SOPRI /OPR	FH	1047000001	1047999999
	SOPRI /OPR JAKSOTUS	FI,FJ	1048000001	1048999999
	LUOTTOTILI /OPR	FK	1049000001	1049999999
	LEASONG OR /OPR	FL	1050000001	1050999999
	VARAINHANKINTA /OPR	FM	1051000001	1051999999
	VARAINHANKINTA /OPR JAKSOTUS	FN, FO	1052000001	1052999999
	DISKONTATUT OSAMAKSUT /OPR	FP	1053000001	1053999999
	DISKONTATUT OSAM. /OPR JAKSOTUS	FQ, FR	1054000001	1054999999
	OIKEUDELLINEN PERINTÄ /OPR	FS	1055000001	1055999999
	OSAMAKSULEASING (VIEW21) /OPR	FT	1056000001	1056999999
	VIEW 21/JAKSOTUKSET	ET	1057000001	1057999999
	VIEW 21/AGIO	EU	1058000001	1058999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	AIRAS-PALKKIOT/AURUM	FV	1060000001	1060999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYNTILASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	LASKUN MANUMAKS/OPKK	DY	1075000001	1075999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	VIRO MANU PÄIVITT.	JS	1077000001	1077999999
	VIRO MANU TP PYSYVÄ	JV	1078000001	1078999999
	VIRO MANU TP PERUUT.	JX	1079000001	1079999999
	LATVIA MANU PÄIVITT.	JT	1080000001	1080999999
	LATVIA MANU TP PYS.	JY	1081000001	1081999999
	LATVIA MANU TP PER.	JZ	1082000001	1082999999
	LIETTUA MANU PÄIVITT	JU	1083000001	1083999999
	LIETTUA MANU TP PYS.	KB	1084000001	1084999999
	LIETTUA MANU TP PER.	KC	1085000001	1085999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYNTILASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, OR	KY	1089000001	1089999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, MR	DE	1090000001	1090999999
	AGIOARVOSTUS	SG	1091000001	1091999999
	ACQUIRING	KQ	1092000001	1092999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
9900048	LISÄOSUUSPÄÄOMA	HB	1097000001	1097999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	1101000001	1101999999
990053	Banksyst päivittäiset	JD	1102000001	1102999999
990064	BLV PÄIVITTÄISET	JM	1103000001	1103999999
990067	BLT PÄIVITTÄISET	JP	1104000001	1104999999
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001	1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001	1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001	1107999999
	Ariba tilaus eliminotava	LU	1108000001	1108999999
	Ariba ei tilausta eliminotava	LV	1109000001	1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminotava	LX	1110000001	1110999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001	1111999999
	Ariba peruutustosite	LZ	1112000001	1112999999
	ACQUIRING/HALTI	HG	1113000001	1113999999
	SAANA/M2	HJ	1114000001	1114999999
	VAM päivittäiset	HK	1115000001	1115999999
	VAM kk-vaihte	HL	1116000001	1116999999
12999	ENTRA	EN	1299900001	1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001	3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001	3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001	3012999999
	TUOTTOTURVA KON./OPHV	ND	3013000001	3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001	3014999999
	HENKILÖV. KORV K/OPHV	NF	3015000001	3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001	3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001	3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001	3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001	3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001	3020999999
	TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001	3021999999
	KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001	3022999999
	VSM KON./OPHV	NN	3023000001	3023999999
	MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001	3024999999
	LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001	3025999999
	TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001	3026999999
	TKV KON./OPHV	NR	3027000001	3027999999
	HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001	3028999999
	AULI KON./OPHV	NT	3029000001	3029999999
	RATTI KON./OPHV	NU	3030000001	3030999999
	RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001	3031999999
	SULKA KON./OPHV	NX	3032000001	3032999999
	MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001	3033999999
	KASKO KON./OPHV	OA	3034000001	3034999999
	ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001	3035999999
	TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001	3036999999
	SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001	3037999999
	RESK.SAATAVAL./OPHV	OE	3038000001	3038999999
	YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001	3039999999
	PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001	3109999999

PLA-tositelajit

Kirjanpitosite	AB	3204000000	3204999999
Täsmäytlyspäätös	AC	3205000000	3205999999
Käyttöön.konversio	AK	3206000000	3206999999
Käyttöön.kirj. netto	AN	3207000000	3207999999
Ratti Kkp.	C3	3208000000	3208999999
VSM Kkp.	C4	3209000000	3209999999
HK Korvaus Muis.	DC	3210000000	3210999999
EK Korvaus Muis.	DD	3211000000	3211999999
Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000	3212999999
Auli Muis.	E1	3213000000	3213999999
Oiva Muis.	E2	3214000000	3214999999
Ratti Muis.	E3	3215000000	3215999999
Tuottoturva Muis.	E4	3216000000	3216999999
Mittaturva Muis.	E6	3217000000	3217999999
Ryhmävuokutus Muis.	E7	3218000000	3218999999
Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000	3219999999
IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000	3220999999
Ulkoinen numero	EX	3221000000	3221999999
Ratti Muis.	F3	3222000000	3222999999
VSM Muis.	F4	3223000000	3223999999
IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
Sonet.vak.pal.jaks.l	H2	3227000000	3227999999
Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
Palkansaajat	HE	3229000000	3229999999
Hallintohenkilöt	HH	3230000000	3230999999
Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
Toimittajat - hyv.	KG	3233000000	3233999999
Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
	Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
	Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
	Kiint.sähkönl.iitt	KS	3239000000	3239999999
	Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
	Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
	ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
	Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
	JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999
	Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999
	IF ilm., eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
	EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
	Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
	Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
	MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
	Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
	Sulkan epäv.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
	TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
	Moottoriajon, Muis.	ON	3254000000	3254999999
	Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
	Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
	Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
	Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
	Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
	Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
	Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
	Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
	Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
	Sulkan epäv.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
	Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999
	Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
	Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
	MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
	Sulkan epäv.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
	Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
	Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
	Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
	YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
	JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
	MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
	Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
	Takaus.korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
	YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
	JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
	ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
	Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
	EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
	EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
	Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
	ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
	Systeempipalv.vel.ii	PX	3286000000	3286999999
	Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
	S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
	Sulkan epäv.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
	EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
	Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
	EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
	Hyvitys - nettosuor.	RA	3293000000	3293999999
	Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
	Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
	Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
	SIJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
	Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999
	Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
	Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
	Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
	Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
	Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
	Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
	Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
	Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999
	Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
	ryhmävak man. peruut	17	3314000000	3314999999
	Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
	Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
	Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999

Sovellus-		Tosite-	Numerosarja	
tosite ')	Nimi	laji	alku	loppu
	Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
	Matkavak, man. peruut	1D	3319000000	3319999999
	Vahinkovak, man. peruut	1E	3320000000	3320999999
	Majoneuvovak, man. peruut	1A	3321000000	3321999999
	Henkilövak, man. peruut	1F	3322000000	3322999999
	Tapaturmavak, man. peruut	1G	3323000000	3323999999
	Kaskovak, man. peruut	1I	3324000000	3324999999
	Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
	Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
	Esinevak, yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
	Takausvak, man. peruut	1N	3328000000	3328999999
	EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999
	Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
	Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
	JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
	JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
	Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
	Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
	Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
	Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
	Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
	Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
	Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
	KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
	Flex maksutulo, koneellinen	K1	3342000000	3342999999
	Flex maksutulo, manuaalinen kirjaus	K2	3343000000	3343999999
	Flex korvaukset, koneellinen	K3	3344000000	3344999999
	Flex korvaukset, manuaalinen kirjaus	K4	3345000000	3345999999
	Flex manuaalinen peruuntuva	K5	3346000000	3346999999
500	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
501	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
502	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
503	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
504	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
505	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
506	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
507	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
508	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
509	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
040	JÄSENLUOTTOVAKUUTUS	TA	5040000001	5040999999 HVRKR0H
050	ASUNTOSÄÄSTÖPALKKIOT	TB	5050000001	5050999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
080	OP-LUOTOT	TD	5080000001	5080999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
610	ULTRA VALUUTANVAIHTO	TX	6100000001	6100999999
613	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
614	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
615	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
616	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
620	FORSE	TI	6200000001	6200999999
621	SDD SEPA SUORAVELOITUS	RB	6210000001	6210999999
624	AQUARIUS/OKO	GP	6240000001	6240999999
625	VIEW/PÄIVITYKSET	TJ	6250000001	6250999999
628	DPS/OPTO-TAPAHTUMAT	RZ	6280000001	6280999999
631	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
632	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
633	PANKKITAKAUKSET	TL	6330000001	6330999999
634	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
635	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
636	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
637	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
638	DPS PÄIVITTÄISET	KU	6380000001	6380999999
639	DPS TASEEN ULKOPUOL.	KV	6390000001	6390999999
640	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
641	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
642	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
643	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
644	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
645	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
646	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
647	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
648	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
649	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
653	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
654	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
657	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
658	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
659	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
660	MATKASEKIT	TQ	6600000001	6600999999
663	Ultra/ Henki Aquarius VIRO	KF	6630000001	6630999999
665	BANKGIRO	TV	6650000001	6650999999
666	RPM (Rahanpesun estämisen keskeytyskirjaukset)	KX	6660000001	6660999999
667	RPM/EUR	RM	6670000001	6670999999
670	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
671	SETELIKAUPAT	TR	6710000001	6710999999
672	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
673	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
674	BOND/REPO PÄIVITTÄISET	TS	6740000001	6740999999
675	BOND ARVOSTUKSET	XV	6750000001	6750999999
691	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
692	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
693	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
694	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
695	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
696	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
697	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
698	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
699	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
TYÖASEMATOSITTEET		TY	9000000001	9099999999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9701600001	9701699999
990005	LÄHTEVÄ CLEARING (AAMU)	VB	9900500001	9900599999
990007	Prepaid rsk-tapahtumat	KJ	9900070001	9900079999
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999 OT003/OTORP002
990001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999 AMR972
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
9900004	PANKKITAKAUS	BF	9900400001	9900499999 ATRR009
990004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIIROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
990009	SAAPUVA CLEARING 31.12.1997 ALKAEN (AAMU)	VE	9900900001	9900999999
990010	POPS BRUTTOCLEARING 16.12.1997 ALKAEN	VF	9901000001	9901099999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET / OKO	EK	9901100001	9901199999
990012	AGIOT /VALUUTTAKASSA	VG	9901200001	9901299999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
990013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
9900014	VALUUTTAKIRJANPITO	EE	9901400001	9901499999 MV29K
990014	VALUUTTAKASSA 24.2.1997 ALKAEN	EE	9901400001	9901499999 OTALPKT
9900015	ANTOLAINAUS /ALPER	BP	9901500001	9901599999
990015	AUTOMAATTIKIRJAUS / ALPER 18.11.94 ALKAEN	BP	9901500001	9901599999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9901600001	9901699999 op.t, 7880: USLR610
990016	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VH	9901600001	9901699999
990017	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VI	9901700001	9901799999
9900018	MATKAVALUUTTA	BL	9901800001	9901899999 MAVRMTIK
	MATKAV. (MAVA) VIERAAT SEKIT JA			
990018	MATKASEKIT	BL	9901800001	9901899999
9900019	MATKAVALUUTTA/AGIO	BM	9901900001	9901999999 MAVRATIK
990019	AGIOT (MAVA)	BM	9901900001	9901999999
990020	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990022	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990023	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990024	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990025	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990122	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990123	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990124	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999 PR002

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
9900021	OPICS (KK-VAIHDE PYSYVÄT KIRJAUKSET)	VK / VL	9902100001	9902199999
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET / OKO	EL	9902200001	9902299999
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT / OKO	EM	9902300001	9902399999
9900241	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ) OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900025	RAHAHUOLTO	EG	9902500001	9902599999
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999 MGKR2003
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999
	WINRESK	EO	9902700001	9902799999
9900028	KAPULA PÄIVITT./OKO	GS	9902800001	9902899999
9900029	KAPULA ARVOSTUS/OKO	GT	9902900001	9902999999
9900030	ASLA/SIIRTYVÄT/OHMO	GD	9903000001	9903099999
9900031	ASLA	VM	9903100001	9903199999
9900032	ASLA / SIIRTYVÄT	VN / VO	9903200001	9903299999
9900033	ASLA/OHMO	GC	9903300001	9903399999
9900034	UTU/PALKKIOT	IF	9903400001	9903499999
9900035	POPS/LUNASTAMATTOMAT SEKIT YLI 10V	IG	9903500001	9903599999
9900036	PKJ JÄLKIPER, SUORIT	IH	9903600001	9903699999
9900036	ELE PÄIVITTÄISET VIENNIIT	JA	9903700001	9903799999
9900037	ELE TAUP VIENNIIT	JB	9903800001	9903899999
9900038	ELE PERUUTETTAVAT TILINPÄÄTÖSVIENNIIT	JC	9903900001	9903999999
9900041	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO	VP	9904100001	9904199999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9904200001	9904299999 BJER122
9900042	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO (UUSI)	VQ	9904200001	9904299999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
9900044	DEVON, 30.6.99	VR	9904400001	9904499999
9900045	DEVON, 30.6.99	VS	9904500001	9904599999
9900046	DEVON, 30.6.99	VT	9904600001	9904699999
9900047	DEVON, 30.6.99	VU	9904700001	9904799999
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999 ***)
9900052	LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999 ***)
9900054	Banksyst kk/tp-päättös	JE	9905900001	9905999999
9900055	Banksyst taseen ulkopuoliset (jos tarvitaan)	JL	9905500001	9905599999
9900056	TRADING TERMIINEN ARVOSTUSTULOS (EI PERUUTETTAVA)	VX	9905600001	9905699999
9900057	RJ PÄIVITTÄISET	JF	9905700001	9905799999
9900058	RJ SIIRTYVÄT	JG	9905800001	9905899999
9900060	VALUUTTATILIT	BZ	9906000001	9906099999
9900060	VALUUTTAOTTOLAINAUS	BZ	9906000001	9906099999
9900061	VALUUTTATILIT / AGIOT	CA	9906100001	9906199999 DARRAGI/OVARP002
9900061	VALUUTTAOTTOLAINAUS /AGIOT	CA	9906100001	9906199999
9900062	VALUUTTATILIT/SIIRTYVÄ KORKO	CB,CC	9906200001	9906299999 DARRASK/OVARP002
9900062	VALUUTTAOTTOLAINAUS/SIIRTYVÄT ERÄT	CB / CC	9906200001	9906299999
9900063	LÄHTEVÄT ULKOMAAN MAKSUT	CD	9906300001	9906399999 LUMR124
9900065	BLV TILINP. PYSYVÄ	JN	9906500001	9906599999
9900066	BLV TP PERUUTETTAVA	JO	9906600001	9906699999
9900068	BLT TILINP. PYSYVÄ	JQ	9906800001	9906899999
9900069	BLT TP PERUUTETTAVA	JR	9906900001	9906999999
9900070	SÄILYTYS PALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
9900070	(KESÄ- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPEREIDEN			
9900071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
9900072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
9900073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
9900074	BOND/ARV. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
9900075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
9900076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
9900077	REPO NORMAALIKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YA	9907700001	9907799999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
9900078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
9900079	BOND/ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET	YC	9907900001	9907999999
9900080	SIJOITUSRESKONTRA/OVC	GJ	9908000001	9908099999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9900082	HALTIA VUOKRASAAMISET	EH	9908200001	9908299999
9520005	YIT-VUOKRAT	EH	9908200001	9908299999
677	KORVA/PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
678	KORVA/HINTAEROT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9908400001	9908499999
9900085	KIINTEISTÖRESKONTRA / UUSI	CI	9908500001	9908599999
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999
9900086	OKO:N LAINAT OP:LLE	CM	9908600001	9908699999
9900087	REPO ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YK	9908700001	9908799999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
9900088	HALTIA VASTIKERESKONTRA	EF	9908800001	9908899999
9900089	HALTIA VASTEKESUORITUKSET	EI	9908900001	9908999999
9900091	MAKSULIIKE /ASLA	CN	9909100001	9909199999 ALARKP01 JA 13
9900092	ASLA/OHMO	GA	9909200001	9909299999
9900095	VILU/KOTIPANKKI	GG	9909500001	9909599999
990995	OKO:N KIRJAUSYHTEENVETO / OPTO	YN	9909950001	9909959999
9901001	OTTOLAINAUS/SIIR.KOR.PERUUTUS	BC	9910010001	9910019999 OT003/ OTORP003
991001	OTTOLAINAUS / SIIRTYVÄT ERÄT	YO / YP	9910010001	9910019999
9901002	ETUKÄTEEN MAKS.KOROT/TILINP.	BE,ED	9910020001	9910029999 AMR827
991003	LOAN IQ/OKO	GN	9910030001	9910039999
	ANTO AGIO KIRJAUKSET JA			
991004	PENNINPYÖRISTYKSET	YQ	9910040001	9910049999
991005	YPA LAINAT	YR	9910050001	9910059999
991006	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (eurot)	YS / YT	9910060001	9910069999
991048	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (valuutat)	YS / YT	9910060001	9910069999
991007	KESKUSPANKKIPALVELUOSASTON LAINAT (RO)	YU	9910070001	9910079999
991008	RO SIIRTYVÄT	YV / YW	9910080001	9910089999
991009	PERINTÄANTOLAINAUS (PA)	YX	9910090001	9910099999
991010	PA SIIRTYVÄT	YY / YZ	9910100001	9910109999
9901011	OTTOLAINAUS /SIIRTYVÄ KORKO	BB	9910110001	9910119999 OT003
991012	YA-JS S. KORK. PER.	UK	9910120001	9910129999
9901013	ALS:N HOITOPALKKIOT	BN,BO	9910130001	9910139999 AMR830
991013	RO-JS S. KORK. PER.	UG	9910130001	9910139999
991014	PA-JS S. KORK. PER.	UH	9910140001	9910149999
991015	RO/AGIOKIRJAUKSET	UI	9910150001	9910159999
991016	PA/AGIOKIRJAUKSET	UJ	9910160001	9910169999
9910002	ALS-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	JJ	9910200001	9910209999
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT,BU	9910210001	9910219999 PR402
991024	YA VIRO AGIOT	RP	9910240001	9910249999
991025	YA VIRO PÄIVITTÄISET	RJ	9910250001	9910259999
991026	YA VIRO SIIRTYVÄT	RO	9910260001	9910269999
991027	YA VIRO AA-PERUUTUKSET	RU	9910270001	9910279999
9901003	ANTOLAINAUS /Okopankki	EY,EZ	9910300001	9910399999
991034	YA LATVIA AGIOT	RR	9910340001	9910349999
991035	YA LATVIA PÄIVITTÄISET	RK	9910350001	9910359999
991036	YA LATVIA SIIRTYVÄT	RQ	9910360001	9910369999
991037	YA LATVIA AA-PERUUTUKSET	RX	9910370001	9910379999
9901042	PLATINAJÄRJESTELMÄ/SIIRTYVÄ	BX,BR	9910420001	9910429999 BJER221
991044	YA LIETTUA AGIOT	RT	9910440001	9910449999
991045	YA LIETTUA PÄIVITTÄISET	RL	9910450001	9910459999
991046	YA LIETTUA SIIRTYVÄT	RS	9910460001	9910469999
991047	YA LIETTUA AA-PERUUTUKSET	RY	9910470001	9910479999
9901050	ALS/PREEMIOIT JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9901083	KORVA-TAPAHTUMAT/SIIRT. KORKO	CK,CL	9910830001	9910839999
9901083	KORVA OSAKKEET /SIIRTYVÄT	CK,CL	9910830001	9910839999
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999
991083	KORVA RM/ARVOST.PER.	CL	9910830001	9910839999
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999
991086	OKO:N LAINAT OP:LLE / SIIRTYVÄT	CV / CY	9910860001	9910869999
9901091	MAKSULIIKE /ASLA /SIIRTYVÄ KORKO	CO,CP	9910910001	9910919999 ALARKP06 JA 07
9901092	SSP:N KAUPPAHINNAN JAKSOTUS	CQ,CZ	9910920001	9910929999
9901093	ASLA/OHMO/SIIRTYVÄT	GB	9910930001	9910939999
991111	OKOPANKIN TASESIIRROT / OL	XA	9911110001	9911119999
991112	OKOPANKIN TASESIIRROT /ALS	XB	9911120001	9911129999
991113	OKOPANKIN TASESIIRROT / VALUUTTAKASSA	XC	9911130001	9911139999
991114	OKOPANKIN TASESIIRROT / DA	XD	9911140001	9911149999 ACR3B1/ACR3B2
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
990176	PREPAID TILITYKSET	KT	9917600001	9917699999
991995	OPTON KONEKIELISET SIIRT.KOROT	XE / XF	9919950001	9919959999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999
992005	FRA PÄÄOMAT	XH	9920050001	9920059999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
	SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP-			
9900202	RAHASTO	IA	9920200001	9920299999
	SRJ-			
9900203	PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAYHTIÖT	IB	9920300001	9920399999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
990207	TALLETUSSIIRROT	YM	9920700001	9920799999
679	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
992102	HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
683	ARVOSTUSKONVERSIO/PURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIO/PURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIO/UUDET	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIO/UUDET	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIIRTO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIROT	Z1	9930010001	9930019999
993002	TERMIINIT PISTE-EROT SIIRT.	XM / XN	9930020001	9930029999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999
993009	TERMIINIT PISTE-EROT	XO / XP	9930090001	9930099999
994005	TERMIINIT / AGIOT	XQ	9940050001	9940059999
994006	TERMIINIT / AGIOT PALAUTUS	XR	9940060001	9940069999
9940007	LJR OPA-SIIRROT	MX	9940700001	9940799999
9940008	LJR ERIKOISLAINAT	MD	9940080001	9940089999
994010	FRA ARVOSTUKSET	XS / XT	9940100001	9940109999
9940104	LJR EFEKT.KORON HINTAERO	ME	9941040001	9941049999
9940105	LJR EFEKT.KORON HINTAERO PERUUTUS	MF	9941050001	9941059999
9940106	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP	MG	9941060001	9941069999
9940107	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP PERUUTUS	MH	9941070001	9941079999
9940108	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT	MI	9941080001	9941089999
9940109	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT PERUUTUS	MJ	9941090001	9941099999
9940110	LJR-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	MM	9941100001	9941109999
9940111	LJR-JOLLA CAP KK-VAIHDE PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940112	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET	MN	9941120001	9941129999
9940113	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940114	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	MO	9941140001	9941149999
9940115	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940116	LJR-KALA PREEMIOT JA ARVOSTUKSET	MP	9941160001	9941169999
9940117	LJR-KALA ARVOSTUSTEN PERUUTUS	MR	9941170001	9941179999
9940120	LJR ARVONALENTUMISET	MU	9941200001	9941209999
9940121	LJR ARVONALENTUMISET PERUUTUS	MV	9941210001	9941219999
995	AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002	JORE TILINPÄÄTÖS	KD	9950020001	9950029999
9960002	JORE TASEEN ULKOP.	KE	9960020001	9960029999
9970002	CHF-TP-VIENNIT	KL	9970020001	9970029999
9970003	CHF-TAUP-VIENNIT	KM	9970030001	9970039999
	ULKOM.SIIRTYVIEN KORKOJEN			
998	AUTOMAATTIKIRJAUS	XX	9980000001	9980999999
999	VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

SAPin tositepäiväkirja, kuukausipäiväkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien päiväkirja

*) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.

Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna

**) REA-arkistointijärjestelmään

**) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa

Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä.

Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

1. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Kuopio

tammikuun 30 .päivänä 2017

Matti Niiranen
Minna Aronen
Tapio Korhonen
Mika Sutinen
Jussi Viljakainen
Pirjo Hentelä-Aho
Kaisu Matinniemi
Juha Valaja
Seppo Pääkkö**2. Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta**

Hallintoneuvosto on tänään pidetyssä kokouksessa perehtynyt pankin tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Vuoden 2017 edustajiston kokoukselle hallintoneuvosto toteaa lausuntonaan, että pankkia on hoidettu lain ja säännösten mukaisesti ja että hallintoneuvostolla ei ole Pohjois-Savon Osuuspankin tilinpäätöksen eikä toimintakertomuksen johdosta huomautettavaa. Hallintoneuvosto yhtyy hallituksen esitykseen ylijäämää koskeviksi toimenpiteiksi.

Kuopio

helmikuun 6 .päivänä 2017

Jukka Kääriäinen
Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Mikko Vepsäläinen
Hallintoneuvoston sihteeri**3. Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta**

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

8. päivänä helmikuuta .päivänä 2017

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyritys

Pekka Loikkanen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Pohjois-Savon Osuuspankin edustajiston kokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Pohjois-Savon Osuuspankin (y-tunnus 2317666-6) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia pankin niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan pankin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos pankki aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua vää-

rinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon pankin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä pankin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomukssamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei pankki pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin

olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Kuopiossa 8.2.2017

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen
KHT